

**Grupa Kapitałowa "FERRUM" S.A.**

ROCZNE SKONSOLIDOWANE

SPRAWOZDANIE FINANSOWE

ZA OKRES 12 MIESIĘCY

ZAKOŃCZONY 31 GRUDNIA 2018r.

## Spis treści:

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ .....	4
SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT .....	5
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW .....	6
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM .....	7
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH .....	8
INFORMACJE DODATKOWE O PRZYJĘTYCH ZASADACH RACHUNKOWOŚCI ORAZ INNE INFORMACJE OBJAŚNIAJĄCE .....	9
1. Informacje ogólne .....	9
2. Skład Zarządu "FERRUM" S.A. oraz Rady Nadzorczej "FERRUM" S.A. ....	10
3. Podstawa sporządzenia .....	10
4. Metody wyceny aktywów i pasywów sprawozdania z sytuacji finansowej, przychodów i kosztów .....	11
5. Opublikowane interpretacje zatwierdzone przez UE i zastosowane przez Grupę .....	20
6. Nowe standardy i interpretacje, które zostały opublikowane, ale nie zostały zastosowane przez Grupę .....	22
7. Korekty dotyczące sprawozdań lat poprzednich oraz zmiany prezentacji .....	25
8. Zarządzanie ryzykiem .....	25
9. Zarządzanie ryzykiem kapitałowym .....	27
DODATKOWE INFORMACJE OBJAŚNIAJĄCE .....	29
Nota 1 / Wartości niematerialne / .....	29
Nota 2a / Rzeczowe aktywa trwałe / .....	30
Nota 2b / Rzeczowe aktywa trwałe / .....	31
Nota 3 / Instrumenty finansowe / .....	32
Nota 4 / Nieruchomość inwestycyjna / .....	33
Nota 5 / Zapasy / .....	34
Nota 6 / Należności handlowe oraz pozostałe należności / .....	35
Nota 7 / Środki pieniężne i ich ekwiwalenty / .....	37
Nota 8 / Kapitał podstawowy oraz akcje własne / .....	37
Nota 9 / Rezerwy na zobowiązania / .....	38
Nota 9a / Rezerwy na świadczenia pracownicze / .....	38

<b>Nota 10 / Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania / .....</b>	<b>41</b>
<b>Nota 11 / Pochodne instrumenty finansowe / .....</b>	<b>42</b>
<b>Nota 12 / Kredyty i pożyczki / .....</b>	<b>42</b>
<b>Nota 13 / Przychody ze sprzedaży / .....</b>	<b>44</b>
<b>Nota 13 a / Przychody ze sprzedaży – struktura geograficzna / .....</b>	<b>45</b>
<b>Nota 14 / Koszty według rodzaju / .....</b>	<b>45</b>
<b>Nota 15 / Pozostałe przychody operacyjne / .....</b>	<b>46</b>
<b>Nota 16 / Pozostałe koszty operacyjne / .....</b>	<b>46</b>
<b>Nota 17 / Przychody i koszty finansowe / .....</b>	<b>46</b>
<b>Nota 18 / Odroczonego podatku dochodowego / .....</b>	<b>47</b>
<b>Nota 19 / Podatek dochodowy / .....</b>	<b>47</b>
<b>Nota 20 / Zysk/strata na jedną akcję / .....</b>	<b>49</b>
<b>Nota 21 / Nota objaśniająca do rachunku przepływów pieniężnych / .....</b>	<b>49</b>
<b>Nota 22 / Aktywa i zobowiązania warunkowe / .....</b>	<b>50</b>
<b>Nota 23 / Informacje o znaczących zdarzeniach jakie wystąpiły po dniu kończącym okres sprawozdawczy nie uwzględnionych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz rachunku zysków i strat / .....</b>	<b>50</b>
<b>Nota 24 / Transakcje z jednostkami powiązаными / .....</b>	<b>51</b>
<b>Nota 25 / Dane dotyczące wynagrodzenia i pożyczki dla członków Zarządu i Rady Nadzorczej / .....</b>	<b>52</b>
<b>Nota 26 / Informacja o umowach zawartych z podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych / .....</b>	<b>53</b>
<b>Nota 27 / Zatwierdzenie sprawozdania finansowego / .....</b>	<b>53</b>
<b>Nota 28 / Działalność zaniechana / .....</b>	<b>53</b>
<b>Nota 29 / Informacje dotyczące segmentów działalności / .....</b>	<b>53</b>

## SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ

**Nota**    Stan na 31.12.2018 r.    Stan na 31.12.2017 r.

<b>AKTYWA</b>			
<b>I. Aktywa trwałe</b>		<b>156 555</b>	<b>142 708</b>
1. Aktywa niematerialne	1	2 130	3 286
2. Rzeczowe aktywa trwałe	2ab	114 995	99 580
3. Nieruchomości inwestycyjne	4	38 796	38 796
4. Inwestycje w jednostki stowarzyszone		-	-
5. Inne należności długoterminowe	6	634	1 046
<b>II. Aktywa obrotowe</b>		<b>170 622</b>	<b>115 026</b>
1. Zapasy	5	61 017	37 749
2. Należności z tytułu dostaw i usług	6	65 508	47 156
3. Pozostałe należności	6	28 721	24 394
4. Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	6	-	56
5. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	7	15 376	5 671
<b>Aktywa razem</b>		<b>327 177</b>	<b>257 734</b>
<b>PASYWA</b>			
<b>I. Kapitał własny</b>		<b>128 762</b>	<b>1 557</b>
1. Kapitał akcyjny		178 946	75 839
2. Akcje własne		-	-12 899
3. Kapitał z nadwyżki ceny emisyjnej powyżej wartości nominalnej		34 141	10 449
4. Pozostały kapitał zapasowy		14 726	12 067
5. Kapitał rezerwowy		13 008	19 851
6. Kapitał z aktualizacji wyceny		2 548	2 548
7. Pozostały kapitał		-556	-439
8. Zyski zatrzymane oraz niepokryte straty		-114 051	-105 859
<b>II. Zobowiązania długoterminowe</b>		<b>70 362</b>	<b>51 603</b>
1. Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	18	1 354	2 208
2. Długoterminowe rezerwy na świadczenia pracownicze	9a	3 752	3 714
3. Kredyty i pożyczki	12	62 291	41 386
4. Inne zobowiązania długoterminowe	10	328	798
5. Zobowiązania finansowe długoterminowe	10	2 637	3 497
<b>III. Zobowiązania krótkoterminowe</b>		<b>128 053</b>	<b>204 574</b>
1. Krótkoterminowe rezerwy na świadczenia pracownicze	9a	1 436	1 354
2. Krótkoterminowe rezerwy na zobowiązania	9	1 326	2 445
3. Kredyty i pożyczki	12	19 990	101 712
4. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	10	59 323	79 779
5. Pozostałe zobowiązania	10	19 153	16 858
6. Pochodne instrumenty finansowe	11	-	-
7. Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	10	2 062	-
8. Zobowiązania finansowe krótkoterminowe	10	24 763	2 426
<b>Pasywa razem</b>		<b>327 177</b>	<b>257 734</b>

Noty przedstawione na stronach 9-54 stanowią integralną część niniejszego rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

## SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

	Nota	Kwota za okres od 01.01 do 31.12.2018r.	Kwota za okres od 01.01 do 31.12.2017r. ( dane przekształcone)
<b>Działalność kontynuowana</b>			
<b>I. Przychody ze sprzedaży</b>	13	<b>353 171</b>	<b>305 757</b>
1. Przychody ze sprzedaży produktów	13	343 372	275 139
2. Przychody ze sprzedaży towarów i materiałów	13	9 799	30 618
<b>II. Koszt własny sprzedaży</b>	14	<b>327 075</b>	<b>298 439</b>
1. Koszt własny sprzedanych produktów	14	317 063	267 783
2. Wartość sprzedanych towarów i materiałów	14	10 012	30 656
<b>III. Zysk brutto ze sprzedaży</b>		<b>26 096</b>	<b>7 318</b>
IV. Pozostałe przychody operacyjne	15	3 997	1 670
V. Koszty sprzedaży	14	4 340	5 442
VI. Koszty ogólnego zarządu	14	19 448	20 492
VII. Pozostałe koszty operacyjne	16	887	26 779
<b>VIII. Zysk (strata) z działalności operacyjnej</b>		<b>5 418</b>	<b>-43 725</b>
IX. Przychody finansowe	17	1 919	3 341
X. Koszty finansowe	17	11 512	8 540
<b>XI. Zysk (strata) przed opodatkowaniem</b>		<b>-4 175</b>	<b>-48 924</b>
<b>XII. Podatek dochodowy</b>	18,19	<b>1 358</b>	<b>-2 067</b>
- podatek bieżący		2 185	702
- podatek odroczony	18,19	-827	-2 769
<b>XIII. Zysk (strata) netto z działalności kontynuowanej</b>		<b>-5 533</b>	<b>-46 857</b>
Średnia ważona liczba akcji zwykłych	20	51 830 480	23 156 866
Zysk(strata) na jedną akcję zwykłą	20	-0,11	-2,02
Podstawowy/rozwodniony (w PLN)			
<b>Zysk(strata) netto z działalności kontynuowanej przypadające:</b>			
Właścicielom podmiotu dominującego		<b>-5 533</b>	<b>-46 857</b>
Udziałowcom niekontrolującym		-	-

Noty przedstawione na stronach 9-54 stanowią integralną część niniejszego rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

## SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

	Kwota za okres od 01.01 do 31.12.2018 r.	Kwota za okres od 01.01 do 31.12. 2017 r.
<b>I Zysk (strata) netto</b>	<b>-5 533</b>	<b>-46 857</b>
<b>II Inne całkowite dochody podlegające przekwalifikowaniu w wynik finansowy</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
<b>III Inne całkowite dochody nie podlegające przekwalifikowaniu w wynik finansowy</b>	<b>-117</b>	<b>-88</b>
1 Inne całkowite dochody przed opodatkowaniem		
- Przeszacowanie zobowiązań z tyt. świadczeń pracowniczych	-144	-109
2 Podatek dochodowy od składników innych całkowitych dochodów ogółem	-27	-21
3 Razem inne całkowite dochody po opodatkowaniu	-117	-88
<b>IV Całkowite dochody po opodatkowaniu ogółem</b>	<b>-5 650</b>	<b>-46 945</b>
<b>Całkowite dochody ogółem przypadające: Właścicielom podmiotu dominującego Udziałowcom niekontrolującym</b>	<b>-5 650</b>	<b>-46 945</b>

Noty przedstawione na stronach 9-54 stanowią integralną część niniejszego rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Grupa Kapitałowa "FERRUM" S.A.  
Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres 12 miesięcy kończący się 31 grudnia 2018 roku  
(w tysiącach złotych, o ile nie zaznaczono inaczej)

**SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM**

	Kapitał akcyjny	Akcje własne	Kapitał z nadwyżki ceny emisyjnej powyżej wartości nominalnej	Kapitał z aktualizacji wyceny	Pozostały kapitał zapasowy	Kapitał rezerwowy	Pozostały kapitał	Zyski zatrzymane	Kapitał własny razem
<b>Za okres 01.01.-31.12.2017 r.</b>									
<b>Stan na 1 stycznia 2017 r.</b>	75 839	-12 899	10 449	2 548	9 149	19 851	-351	-56 084	48 502
Zysk/strata netto za rok 2017r.								-46 857	-46 857
Przeszacowanie zobowiązań z tyt. świadczeń pracowniczych							-109	-	-109
Podatek dochodowy odroczone z tyt. przeszacowania świadc. pracow.							21	-	21
Pokrycie straty za 2016 r.					2 918			-2 918	
<b>Razem całkowite dochody za 2017 r.</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>2 918</b>	<b>0</b>	<b>-88</b>	<b>-49 775</b>	<b>-46 945</b>
<b>Stan na 31 grudnia 2017 r.</b>	<b>75 839</b>	<b>-12 899</b>	<b>10 449</b>	<b>2 548</b>	<b>12 067</b>	<b>19 851</b>	<b>-439</b>	<b>-105 859</b>	<b>1 557</b>
<b>Za okres 01.01.-31.12.2018 r.</b>									
<b>Stan na 1 stycznia 2018 r.</b>	<b>75 839</b>	<b>-12 899</b>	<b>10 449</b>	<b>2 548</b>	<b>12 067</b>	<b>19 851</b>	<b>-439</b>	<b>-105 859</b>	<b>1 557</b>
Zysk/strata netto za rok 2018r.								-5 533	-5 533
Przeszacowanie zobowiązań z tyt. świadczeń pracowniczych							-144	-	-144
Podatek dochodowy odroczone z tyt. przeszacowania świadc. pracow.							27	-	27
Emisja akcji	103 107		23 692						126 799
Sprzedaż akcji własnych		12 899				-6 843			6 056
Podział zysku za 2017 r.					2 659			-2 659	
<b>Razem całkowite dochody za 2018 r.</b>	<b>103 107</b>	<b>12 899</b>	<b>23 692</b>	<b>0</b>	<b>2 659</b>	<b>-6 843</b>	<b>-117</b>	<b>-8 192</b>	<b>127 205</b>
<b>Stan na 31 grudnia 2018 r.</b>	<b>178 946</b>	<b>0</b>	<b>34 141</b>	<b>2 548</b>	<b>14 726</b>	<b>13 008</b>	<b>-556</b>	<b>-114 051</b>	<b>128 762</b>

Noty przedstawione na stronach 9-54 stanowią integralną część niniejszego rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego

## SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPIYWÓW PIENIĘŻNYCH

	Kwota za okres od 01.01 do 31.12.2018 r.	Kwota za okres od 01.01 do 31.12.2017 r.
<b>A. Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej</b>		
<b>I. Zysk (strata) brutto</b>	<b>-4 174</b>	<b>-48 924</b>
<b>II. Korekty razem</b>	<b>-36 451</b>	<b>25 928</b>
1. Amortyzacja	13 335	13 087
2. Odsetki z działalności inwestycyjnej	-	-647
3. Odsetki i udziały w zyskach	5 082	3 573
4. (Zysk) strata z działalności inwestycyjnej	-404	600
5. Zmiana stanu rezerw	-1 117	2 285
6. Zmiana stanu zapasów	-23 268	9 945
7. Zmiana stanu należności	-21 449	-27 534
8. Zmiana stanu zobowiązań z wyjątkiem pożyczek i kredytów	-8 494	6 266
9. Podatek dochodowy zapłacony	-136	-776
10. Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych	-	-
11. Rozliczenie instrumentów pochodnych	-	-31
12. Inne korekty – wycena nieruchomości inwestycyjnej	-	19 160
<b>III. Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej (I+/-II) – metoda pośrednia</b>	<b>-40 625</b>	<b>-22 996</b>
<b>B. Przepływy środków pieniężnych działalności inwestycyjnej</b>		
<b>I. Wpływy</b>	<b>703</b>	<b>2 727</b>
1. Zbycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych	540	265
2. Wpływ aktywów finansowych z tyt. spłaconych pożyczek z pozostałych jednostek	152	2 457
3. Inne wpływy inwestycyjne – rozliczenie zakupu środków trwałych	11	5
<b>II. Wydatki</b>	<b>6 674</b>	<b>3 170</b>
1. Nabycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych	6 674	3 170
2. Wydatki na aktywa finansowe, w tym	-	-
- w jednostkach powiązanych	-	-
<b>III. Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej (I-II)</b>	<b>-5 971</b>	<b>-443</b>
<b>C. Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej</b>		
<b>I. Wpływy</b>	<b>78 067</b>	<b>57 319</b>
1. Sprzedaż akcji własnych	6 086	-
2. Kredyty i pożyczki	67 554	57 319
3. Inne wpływy finansowe	4 427	-
<b>II. Wydatki</b>	<b>21 766</b>	<b>32 308</b>
1. Spłaty kredytów i pożyczek	17 216	25 774
2. Płatności zobowiązań z tytułu umów leasingu finansowego	3 661	4 158
3. Odsetki	858	2 376
4. Nabycie udziałów (akcji) własnych	31	-
5. Inne wydatki finansowe	-	-
<b>III. Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej (I-II)</b>	<b>56 301</b>	<b>25 011</b>
<b>D. Przepływy pieniężne netto, razem (A.III+/-B.III+/-C.III)</b>	<b>9 705</b>	<b>1 572</b>
<b>E. Zmiana stanu środków pieniężnych, w tym:</b>	<b>9 705</b>	<b>1 572</b>
- zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych	-	-
<b>F. Środki pieniężne na początek okresu</b>	<b>5 671</b>	<b>4 099</b>
<b>G. Środki pieniężne na koniec okresu (F+/-D)</b>	<b>15 376</b>	<b>5 671</b>

Noty przedstawione na stronach 9-54 stanowią integralną część niniejszego rocznego sprawozdania



## INFORMACJE DODATKOWE O PRZYJĘTYCH ZASADACH RACHUNKOWOŚCI ORAZ INNE INFORMACJE OBJAŚNIAJĄCE

### 1. Informacje ogólne

Podstawowe informacje o podmiocie sporządzającym skonsolidowane sprawozdanie finansowe: "FERRUM" S.A. jest spółką akcyjną notowaną na Giełdzie Papierów Wartościowych w Polsce.

**"FERRUM" Spółka Akcyjna** (do 24.01.2005r. "Huta Ferrum" S.A)

ul. Porcelanowa, nr 11, kod 40-246, poczta Katowice, jest zarejestrowana w Sądzie Rejonowym w Katowicach Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem **KRS: 0000063239**,

- **PKD: 2420Z** Produkcja rur, przewodów, kształtowników zamkniętych i łączników ze stali.

- **sektor** wg klasyfikacji GPW w Warszawie: **przemysł metalowy**,

Spółka została utworzona w wyniku przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego Huta „Ferrum” w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa w oparciu o art.7 ustawy o Narodowych Funduszach Inwestycyjnych, w dniu 8 marca 1995r. na czas nieokreślony.

"FERRUM" S.A. jest jednostką dominującą. W skład grupy kapitałowej wchodzi następujące spółki:

- "FERRUM" S.A. - jednostka dominująca wyższego szczebla,
- ZKS FERRUM S.A. – jednostka zależna bezpośrednio kontrolowana przez jednostkę dominującą,
- FERRUM Marketing Sp. z o.o. – jednostka zależna bezpośrednio kontrolowana przez jednostkę dominującą,
- Walcownia Rur FERRUM Sp. z o.o. w likwidacji-jednostka zależna od FERRUM S.A.

W dniu 18 października 2018 roku Ferrum S.A. sprzedała udziały w Spółce Walcownia Rur Ferrum Sp. z o.o. w likwidacji na rzecz spółki „Fabryka Mieszkań” Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Katowicach.

Jednostka dominująca posiada 100% akcji/udziałów w jednostkach zależnych.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe według stanu na 31 grudnia 2018 roku obejmuje okres od 01 stycznia do 31 grudnia 2018 roku oraz dane porównywalne według stanu na 31 grudnia 2017 roku oraz za okres od 01 stycznia do 31 grudnia 2017 roku.

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez Grupę w dającej się przewidzieć przyszłości. Na dzień 31 grudnia 2018 roku w Jednostce dominującej skumulowana strata netto za bieżący rok oraz straty z lat ubiegłych przekraczają sumę kapitałów zapasowego i rezerwowego oraz jedną trzecią kapitału zakładowego, co zgodnie z art. 397 Kodeksu spółek handlowych powoduje konieczność zwołania walnego zgromadzenia przez zarząd celem podjęcia uchwały, co do dalszego istnienia Spółki. Zdaniem Zarządu, pomimo spełnienia art. 397 Kodeksu spółek handlowych, nie istnieje znaczące ryzyko zagrożenia kontynuowania działalności.

W dniu 29 czerwca 2018 roku zgodnie z art. 397 Kodeksu spółek handlowych Walne Zgromadzenie Jednostki Dominującej podjęło Uchwałę nr 24/2018 o kontynuowaniu dotychczasowej działalności Spółki.

Zarząd FERRUM S.A. po dokonaniu wnikliwej analizy sytuacji finansowej Spółki oraz obowiązujących przepisów prawa stwierdził, że posiadany przez Spółkę majątek, poprawiające się warunki rynkowe, w szczególności znaczny wzrost wartości zamówień rur do przesyłu gazu oraz prowadzone rozmowy w sprawie pozyskania dodatkowego finansowania, sprawiają że, kontynuacja działalności Spółki nie jest zagrożona w dającej się przewidzieć perspektywie.

W ramach zawarcia porozumienia dotyczącego restrukturyzacji określonych zobowiązań Spółki Dominującej w styczniu 2018 roku prawomocnie zatwierdzony układ zastąpił wymagane odrębnymi przepisami prawa czynności związane z podwyższeniem kapitału zakładowego oraz objęciem akcji. Rejestracja podwyższenia kapitału zakładowego została opublikowana w lutym 2018 r. Kapitał zakładowy Spółki został podwyższony z kwoty 75 838 648,68 zł do kwoty 178 946 488,65 zł o kwotę 103 107 839,97 zł w wyniku konwersji łącznie 33 368 233 akcji serii F objętych przez wierzycieli Spółki zgodnie z zatwierdzonym układem.

Dzięki przeprowadzonemu procesowi oddłużenia Jednostki Dominującej poprzez konwersję zobowiązań na akcje oraz odblokowaniu możliwości pozyskiwania finansowania zewnętrznego Spółka jest w stanie zdobywać i realizować większe zlecenia.

W ramach pozyskania nowego finansowania działalności Zarząd FERRUM S.A. zawarł w dniu 21 lutego 2018 roku umowę pożyczki w kwocie 10,2 mln zł, która została przeznaczona na zasilenie kapitału obrotowego.

W dniu 17 maja 2018 r. Zarząd FERRUM S.A. zawarł umowę pożyczki w kwocie 59,5 mln zł. Pożyczka została wypłacona w dwóch transzach. Spółka zobowiązała się do spłaty pożyczki w jednej racie w terminie dwóch lat od wypłaty Transzy 2. Pożyczka została udzielona w celach związanych z bieżącą działalnością Spółki, w szczególności regulowanie zobowiązań i zasilenie kapitału obrotowego.

W dniu 21 stycznia 2019 roku bank Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A. udzielił Jednostce Dominującej kredytu obrotowego odnawialnego w łącznej wysokości 61 mln zł. Kredyt zostanie przeznaczony przede wszystkim na finansowanie bieżących zobowiązań.

W dniu 23 lipca 2018 roku Spółka Dominująca w wyniku odpowiedzi na ogłoszone wezwanie dokonała sprzedaży 1 386 386 sztuk akcji własnych. Środki pieniężne pozyskane ze sprzedaży akcji własnych zostały przeznaczone na zasilenie kapitału obrotowego.

W związku z uruchomieniem w pierwszym półroczu 2018 roku nowej linii produkcyjnej Spółka Dominująca zwiększy moce produkcyjne oraz poszerza gamę oferowanych produktów. Inwestycja umożliwi dywersyfikację produktową, dopasowanie oferty do potrzeb rynkowych i wprowadzi Spółkę na pozycję wiodącego producenta rur spiralnie spawanych spełniającego najwyższe normy technologiczne.

Zwiększenie mocy produkcyjnych połączone z polepszeniem uzyskiwanych marż umocni pozycję finansową Spółki, co powinno przełożyć się na zdolność Spółki Dominującej do wywiązywania się z zobowiązań wobec wierzycieli.

Ferrum S.A. została oddłużona, dokapitalizowana i wzmocniona o nową linię. Dzięki nowej inwestycji Spółka Dominująca ma możliwość samodzielnego startowania w ramach strategicznych projektów Gaz-System.

W styczniu 2019 roku Grupa w ramach wielostronnej umowy inwestycyjnej podpisała łącznie z Rockford Sp. z o.o. oraz Funduszem Inwestycji Polskich Przedsiębiorstw pakiet dokumentów określających zasady nabycia przez Ferrum S.A. udziałów w spółce Rockford Sp. z o.o. będącej właścicielem tzw. Linii Bender. Strony umowy potwierdziły, że w dniu 28 stycznia 2019 roku prawo własności udziałów Rockford w wykonaniu Prawa Put przechodzi na Ferrum S.A. za cenę sprzedaży udziałów w Rockford w kwocie 5,9 mln zł.

Biorąc pod uwagę powyższe Zarząd Jednostki Dominującej postanowił sporządzić sprawozdanie finansowe przyjmując zasadę kontynuacji działalności w dającej się przewidzieć przyszłości w niezmnieszonym istotnie zakresie. Sprawozdanie finansowe nie uwzględnia korekt wyceny aktywów i zobowiązań, które byłyby konieczne, gdyby Grupa nie była w stanie kontynuować działalności.

## **2. Skład Zarządu "FERRUM" S.A. oraz Rady Nadzorczej "FERRUM" S.A.**

Skład Zarządu „FERRUM” S.A. na 31 grudnia 2018 był następujący:

- |                        |                                    |
|------------------------|------------------------------------|
| - Krzysztof Kasprzycki | - Prezes Zarządu, Dyrektor Zakładu |
| - Honorata Szlachetka  | - Wiceprezes Zarządu               |
| - Łukasz Warczyk       | - Wiceprezes Zarządu               |

Skład Rady Nadzorczej "FERRUM" S.A. na 31 grudnia 2018 był następujący :

- |                                    |   |
|------------------------------------|---|
| - Marek Warzecha                   | - Przewodniczący Rady Nadzorczej,       |
| - Zbigniew Karwowski               | - Z-ca Przewodniczącego Rady Nadzorczej |
| - Dariusz Samolej                  | - Sekretarz Rady Nadzorczej,            |
| - prof. dr. hab. Andrzej Szumański | - Członek Rady Nadzorczej,              |
| - Andrzej Kasperek                 | - Członek Rady Nadzorczej,              |
| - dr Krzysztof Wilgus              | - Członek Rady Nadzorczej,              |
| - Aleksander Wlezień               | - Członek Rady Nadzorczej,              |

## **3. Podstawa sporządzenia**

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej "FERRUM" S.A. zostało sporządzone według Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) oraz związanych z nimi interpretacjami ogłoszonymi w formie rozporządzeń Komisji Europejskiej, w kształcie zatwierdzonym przez Unię Europejską (UE).

Sprawozdanie finansowe sporządzone zostało zgodnie z zasadą kosztu historycznego za wyjątkiem nieruchomości inwestycyjnej i instrumentów pochodnych, które są wycenione w wartości godziwej na koniec każdego okresu sprawozdawczego zgodnie z określoną poniżej polityką rachunkowości.

Sprawozdanie finansowe przedstawia rzetelnie sytuację finansową jednostki, efektywność finansową i przepływy pieniężne.

Za wartość godziwą uznaje się cenę, którą można uzyskać przy sprzedaży składnika aktywów lub zapłacona w celu przeniesienia zobowiązania w zwyczajowej transakcji w głównym (lub najkorzystniejszym) rynku w dniu wyceny i na obecnych warunkach rynkowych, niezależnie od tego, czy cena jest bezpośrednio obserwowalna czy oszacowana przy użyciu innej techniki wyceny. W wycenie do wartości godziwej składnika aktywów lub zobowiązania, jednostka bierze pod uwagę właściwości danego składnika aktywów lub zobowiązań, jeżeli uczestnicy rynku podejmują te cechy pod uwagę przy wycenie aktywów lub zobowiązań na dzień wyceny. Wartość godziwą dla celów wyceny i / lub ujawniania informacji w sprawozdaniu finansowym jednostki ustala się na w/w podstawie, z wyjątkiem transakcji płatności w formie akcji, które są objęte zakresem MSSF 2, transakcji leasingowych, które są objęte zakresem MSR 17 jak i wycen, które mają pewne podobieństwa do wartości godziwej, ale nie są wartościami godziwymi takie jak cena sprzedaży netto zgodnie z MSR 2 czy wartość użytkowa zgodnie z MSR 36.

Ponadto, dla celów sprawozdawczości finansowej, wyceny w wartości godziwej są skategoryzowane według trzech poziomów w zależności od stopnia, w jakim dane wsadowe do pomiarów wartości godziwej są obserwowalne i od znaczenia danych wsadowych do wyceny w wartości godziwej jako całości. Poziomy te kształtują się w następujący sposób:

- Poziom 1: danymi wsadowymi są ceny notowane (nieskorygowane) z aktywnych rynków dla identycznych aktywów lub zobowiązań, do których jednostka ma dostęp w dniu wyceny.
- Poziom 2: danymi wsadowymi są dane inne niż ceny notowane zaliczane do Poziomu 1, które są obserwowalne dla składnika aktywów lub zobowiązań, bezpośrednio lub pośrednio.
- Poziom 3: danymi wsadowymi są nieobserwowalne dane do wyceny składnika aktywów lub zobowiązań.

Sporządzenie rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego wymaga od Zarządu jednostki dominującej osądów, szacunków i założeń, które mają wpływ na przyjęte zasady rachunkowości oraz prezentowane wartości aktywów, pasywów, przychodów oraz kosztów. Szacunki oraz związane z nimi założenia opierają się na doświadczeniu historycznym oraz innych czynnikach uznawanych za racjonalne w danych okolicznościach i stanowią podstawę do określenia wartości bilansowych aktywów i zobowiązań, które nie wynikają bezpośrednio z innych źródeł. Faktyczne wartości mogą się różnić od wartości szacunkowych.

Szacunki i związane z nimi założenia podlegają bieżącej weryfikacji. Zmiana szacunków księgowych jest ujmowana w okresie, w którym dokonano zmiany lub w okresach bieżącym i przyszłych, jeżeli dokonana zmiana szacunku dotyczy zarówno okresu bieżącego jak i okresów przyszłych.

Osądy oraz szacunki dokonywane przez Zarząd jednostki dominującej, które mają istotny wpływ na sprawozdanie finansowe, zostały przedstawione w notach dodatkowych informacji objaśniających.

Przy sporządzeniu rocznego sprawozdania finansowego dokonano szacunków księgowych i założeń w szczególności przy określeniu kosztów amortyzacji środków trwałych i aktywów niematerialnych, wyceny zapasów, wyceny należności oraz nieruchomości inwestycyjnych, określenia wartości rezerw oraz wyceny aktywów i rezerwy z tyt. podatku odroczonego. Przyjęte założenia i szacunki księgowe mogą ulec zmianie w przyszłości, co może mieć istotny wpływ na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy w przyszłych okresach.

Przyjęte założenia zostały opisane w punkcie 4 sprawozdania.

#### **4. Metody wyceny aktywów i pasywów sprawozdania z sytuacji finansowej, przychodów i kosztów**

## Konsolidacja

Jednostki zależne to wszelkie jednostki w odniesieniu, do których Grupa ma prawo sprawowania kontroli.

Definicja kontroli zgodnie z MSSF 10 obejmuje trzy elementy:

1. władze nad podmiotem inwestycji(jednostką zależną),
2. ekspozycję lub prawo do zmiennych zwrotów wypracowanych w wyniku zaangażowania w dany podmiot inwestycji,
3. zdolność do sprawowania władzy inwestora w celu wpłynięcia na wysokość zwrotów wypracowanych przez podmiot inwestycji.

Wymienione elementy powinny być spełnione łącznie.

Jednostki zależne podlegają pełnej konsolidacji od dnia przejęcia nad nimi kontroli przez Grupę. Przystaje się je konsolidować z dniem ustania kontroli.

Eliminowane są przychody i koszty, rozrachunki i niezrealizowane zyski na transakcjach pomiędzy spółkami Grupy. Eliminacji podlegają również niezrealizowane straty. Zasady rachunkowości stosowane przez jednostki zależne zostały dostosowane do zasad rachunkowości stosowanych przez Grupę.

## Transakcje i salda w walutach obcych

Transakcje wyrażone w walutach obcych przelicza się na walutę funkcjonalną według kursu obowiązującego w dniu transakcji lub wyceny, jeżeli pozycje podlegają przeszacowaniu. Zyski i straty kursowe z tytułu rozliczenia tych transakcji oraz wyceny bilansowej aktywów i zobowiązań pieniężnych wyrażonych w walutach obcych ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Zyski i straty dotyczące różnicach kursowych Grupa ujmuje w pozycji przychody/koszty finansowe.

Pozycje zawarte w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym wycenia się w walucie podstawowego środowiska gospodarczego, w którym dana jednostka prowadzi działalność („waluta funkcjonalna”). Sprawozdanie finansowe prezentowane jest w złotych, które są walutą funkcjonalną jednostki dominującej i jednostek zależnych jak również walutą prezentacji Grupy.

Poszczególne pozycje aktywów i pasywów oraz rachunku zysków i strat przelicza się na EURO z uwzględnieniem następujących kursów:

1) kursu obowiązującego na ostatni dzień każdego okresu

- 31.12.2017r. - kurs ogłoszony przez NBP - tabela 251/A/NBP/2017 z dnia 31.12.2017 tj 4,1709 zł

- 31.12.2018r. - kurs ogłoszony przez NBP - tabela 252/A/NBP/2018 z dnia 31.12.2018 tj. 4,3000 zł

2) kursu średniego w każdym okresie, obliczonego jako średnia arytmetyczna kursów obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca w danym okresie:

2017r. - 4,2447 zł

2018r. - 4,2669 zł

Do przeliczenia poszczególnych pozycji bilansu przyjęto kurs obowiązujący na ostatni dzień każdego okresu, czyli na dzień 31.12.2017 roku - 1 EUR = 4,1709 PLN, na 31.12.2018 roku - 1 EUR = 4,3000 PLN.

Do przeliczenia poszczególnych pozycji rachunku zysków i strat przyjęto kurs średni w okresie (średnią arytmetyczną kursów obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca), czyli za 12 miesięcy 2017 r. - 1EUR=4,2447 PLN, a za 12 miesięcy 2018 r. - 1EUR=4,2669 PLN.

Do przeliczenia poszczególnych pozycji rachunku przepływu środków pieniężnych przyjęto kurs średni w okresie (średnią arytmetyczną kursów obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca), czyli za 12 miesięcy 2017 r. - 1EUR= 4,2447 PLN, a za 12 miesięcy 2018 r. - 1EUR=4,2669 PLN.

## Wartości niematerialne

Wartości niematerialne ujmuje się początkowo w księgach według cen ich nabycia lub poniesionych na nie kosztów wytworzenia.

Stosowane roczne stawki amortyzacyjne dla wartości niematerialnych są następujące:

-prawa wieczystego użytkowania gruntu – 99 lat ,

- koszty prac rozwojowych w ciągu – 10 lat,
- licencje, prawa autorskie i oprogramowanie komputerowe w ciągu - 2 lat,
- pozostałych wartości niematerialnych w ciągu - 5 lat

W sprawozdaniu z sytuacji finansowej wartości niematerialne wykazywane są w wartości netto, to znaczy w wartości początkowej pomniejszonej o dokonane odpisy amortyzacyjne.

Nakłady na nabycie prawa wieczystego użytkowania gruntu są prezentowane w pozycji wartości niematerialne w sprawozdaniu z sytuacji finansowej i są pomniejszane o dokonane odpisy amortyzacyjne i odpisy z tytułu utraty wartości.

Prawo wieczystego użytkowania gruntów otrzymane na mocy decyzji administracyjnej jest ujmowane wyłącznie w pozycjach pozabilansowych w wartości wynikających z wyceny będącej podstawą do naliczenia opłat za wieczyste użytkowanie i nie podlega amortyzacji.

Za wyjątkiem kosztów prac rozwojowych wszystkie wartości niematerialne wytworzone przez Grupę nie podlegają aktywowaniu i ujmowane są w zysku i stracie okresu, w którym dotyczące ich koszty zostały poniesione. Wartość niematerialną powstałą w wyniku prac rozwojowych ujmuje się wtedy i tylko wtedy, gdy Grupa posiada dokumentację potwierdzającą:

- możliwość, z technicznego punktu widzenia, ukończenia składnika wartości niematerialnych tak, aby nadawał się do użytkowania lub sprzedaży,
- zamiar ukończenia składnika wartości niematerialnych oraz jego użytkowania lub sprzedaży,
- zdolność do użytkowania lub sprzedaży składnika wartości niematerialnych,
- sposób, w jaki składnik wartości niematerialnych będzie wytwarzał prawdopodobne przyszłe korzyści ekonomiczne,
- dostępność stosownych środków technicznych, finansowych i innych, które mają służyć ukończeniu prac rozwojowych oraz użytkowaniu lub sprzedaży składnika wartości niematerialnych,
- możliwość wiarygodnego ustalenia nakładów poniesionych w czasie prac rozwojowych, które można przyporządkować temu składnikowi wartości niematerialnych.

Aby ocenić, czy składnik wartości niematerialnych wytworzony przez Grupę spełnia kryteria dotyczące ujmowania, dzieli się proces powstawania aktywów na:

- etap prac badawczych; oraz
- etap prac rozwojowych.

Nie ujmuje się żadnego składnika wartości niematerialnych, powstałego w wyniku prac badawczych z uwagi na fakt, iż Grupa nie jest w stanie udowodnić istnienia składnika wartości niematerialnych, który będzie wytwarzał prawdopodobne przyszłe korzyści ekonomiczne. Nakłady poniesione na prace badawcze ujmuje się w kosztach w momencie ich poniesienia.

Koszty prac rozwojowych są sumą nakładów poniesionych od dnia, w którym po raz pierwszy dany składnik wartości niematerialnych spełni ww. kryteria dotyczące ujmowania pozycji. Koszty te obejmują wszystkie nakłady, które mogą być bezpośrednio przyporządkowane czynnościom tworzenia, produkcji i przystosowania składnika aktywów do użytkowania w sposób zamierzony przez Zarząd.

## **Rzeczowe aktywa trwałe**

Rzeczowe aktywa trwałe ujmowane są w cenie nabycia lub w koszcie wytworzenia. Na moment początkowego ujęcia środków trwałych ujmowane są przewidywane koszty ich demontażu, usunięcia i przywrócenia do stanu pierwotnego miejsca, w którym dany składnik aktywów się znajduje i których obowiązek poniesienia powstaje w chwili instalacji składnika aktywów lub jego używania. Koszty finansowania zewnętrznego, które można bezpośrednio przyporządkować nabyciu, budowie lub wytworzeniu składnika aktywów, aktywuje się jako część ceny nabycia lub kosztu wytworzenia tego składnika aktywów.

Specjalistyczne znaczące części zamienne, których wykorzystania oczekuje się przez czas dłuższy niż jeden rok ujmuje się jako rzeczowe aktywa trwałe. Podobnie ujmuje się te części zamienne oraz wyposażenie związane z serwisem, które mogą być wykorzystywane jedynie dla poszczególnych pozycji rzeczowych aktywów trwałych. Pozostałe części zamienne oraz wyposażenie związane z serwisem wykazuje się jako zapasy i ujmuje w wyniku w momencie ich wykorzystywania.

Amortyzację rozpoczyna się, gdy środek trwały jest dostępny do użytkowania. Amortyzację zaprzestaje się na wcześniejszą z dat: środek trwały zostaje zaklasyfikowany jako przeznaczony do sprzedaży lub zostaje usunięty z ewidencji bilansowej na skutek likwidacji, sprzedaży, bądź wycofania z użytkowania.

Na dzień gdy środek trwały jest dostępny do użytkowania ustalane są okres lub stawka i metoda jego amortyzacji oraz wartość końcowa.

Aktywa amortyzowane są poddawane przeglądowi pod kątem utraty wartości, jeżeli zdarzenia lub zmiany okoliczności wskazują, że wartość bilansowa może być niemożliwa do odzyskania. Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości wykazuje się w wysokości, o którą wartość bilansowa składnika aktywów przewyższa wartość odzyskiwalną. Wartość odzyskiwalna stanowi wyższą z dwóch wartości: wartości godziwej pomniejszonej o koszty doprowadzenia do sprzedaży i wartości użytkowej. Dla potrzeb oceny utraty wartości aktywa grupuje się na najniższym poziomie, dla którego występują możliwe do zidentyfikowania przepływy pieniężne (ośrodki wypracowujące środki pieniężne).

Niefinansowe aktywa, w odniesieniu do których uprzednio stwierdzono utratę wartości, ocenia się na każdy dzień bilansowy pod kątem występowania przesłanek wskazujących na możliwość odwrócenia dokonanego odpisu.

W sprawozdaniu z sytuacji finansowej, środki trwałe wykazane są w wartości netto, to znaczy w wartości początkowej pomniejszonej o dotychczas dokonane odpisy amortyzacyjne oraz odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

Wartość końcową oraz okres użytkowania składnika aktywów weryfikuje się co najmniej na koniec każdego roku finansowego.

Przykładowe okresy użytkowania są następujące:

--budynki	25 – 40 lat
-obiekty inżynierii lądowej	10 – 20 lat
-urządzenia techniczne i maszyny	3 – 50 lat
-środki transportu	3 - 16 lat
-komputery i instalacje komputerowe	3 lata

Zarządy Spółek dokonuje weryfikacji okresów ekonomicznej użyteczności aktywów trwałych podlegających amortyzacji. Na dzień bilansowy okresy użyteczności aktywów przyjęte przez Grupę dla celów amortyzacji odzwierciedlają oczekiwany okres przynoszenia korzyści ekonomicznych przez aktywa w przyszłości.

## **Nieruchomości inwestycyjne**

Nieruchomość inwestycyjna to nieruchomość (grunt, budynek lub część budynku albo oba te elementy), które Grupa traktuje jako źródło przychodów z czynszów lub utrzymuje w posiadaniu ze względu na spodziewany przyrost ich wartości, względnie obie te korzyści, przy czym nieruchomość taka nie jest:

- wykorzystywana w produkcji, dostawach towarów, świadczeniu usług lub czynnościach administracyjnych ani też
- przeznaczona do sprzedaży w ramach zwykłej działalności.

Do wyceny nieruchomości inwestycyjnej Grupa stosuje model wartości godziwej. Oznacza to, że wartość godziwa nieruchomości to cena, którą otrzymano by za sprzedaż składnika aktywów lub zapłacono by za przeniesienie zobowiązania w transakcji między uczestnikami rynku przeprowadzonej na zwykłych warunkach na dzień wyceny.

Szacunek wartości godziwej przeprowadza się na koniec roku, chyba, że w trakcie okresu zaistnieją zdarzenia lub okoliczności wskazujące na możliwość istotnej zmiany wartości godziwej nieruchomości inwestycyjnej.

Zysk lub strata wynikająca ze zmiany wartości godziwej nieruchomości inwestycyjnej wpływa na zysk lub stratę netto w okresie, w którym nastąpiła zmiana.

## **Zapasy**

Zapasy wycenia się w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia lub też według wartości netto możliwej do uzyskania, w zależności od tego która z kwot jest niższa.

Na cenę nabycia lub koszt wytworzenia zapasów składają się wszystkie koszty zakupu, koszty przetworzenia oraz inne koszty poniesione w trakcie doprowadzenia zapasów do ich aktualnego miejsca i stanu.

Produkty gotowe oraz produkcję w toku wycenia się według rzeczywistego kosztu wytworzenia, na który składają się koszty pozostające w bezpośrednim związku z danym produktem oraz uzasadnione części kosztów pośrednich związanych z wytworzeniem danych produktów i produkcji w toku.

Rozchód wyrobów gotowych dokonuje się według cen przeciętnych tj. w wysokości średniej ważonej rzeczywistego kosztu wytworzenia stanu produktów na początek okresu sprawozdawczego i ich przychodów z produkcji w ciągu tego okresu.

W sprawozdaniu z sytuacji finansowej zapasy są wykazywane w wartości netto, to jest po pomniejszeniu o utworzone na nie odpisy aktualizujące.

Cena nabycia lub koszt wytworzenia zapasów mogą nie być możliwe do odzyskania, jeżeli zapasy zostały uszkodzone, utraciły całkowicie lub częściowo swoją przydatność lub jeśli spadły ceny sprzedaży. Brak możliwości odzyskania ceny nabycia lub kosztu wytworzenia zapasów może także wynikać ze wzrostu szacowanych kosztów przygotowania sprzedaży lub szacowanych kosztów niezbędnych do doprowadzenia sprzedaży do skutku. W takiej sytuacji Grupa dokonuje odpisów aktualizujących na poziomie wartości netto możliwej do uzyskania.

Ponadto Grupa przyjmuje i tworzy odpisy aktualizujące dotyczące:

- wyrobów gotowych – cena możliwa do uzyskania,
- produkcja w toku – zapasy zalegające powyżej 6 m-cy – do ceny sprzedaży złomu,
- materiały zalegające powyżej 6 m-cy – do ceny złomu, a w przypadku części zamiennych w wysokości 100%.

## **Instrumenty finansowe**

Od dnia 1 stycznia 2018 aktywa finansowe klasyfikowane są przez Grupę do następujących kategorii wyceny:

- wyceniane według zamortyzowanego kosztu,
- wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody.

Kategorie te określają zasady wyceny na dzień bilansowy oraz ujęcie zysków lub strat z wyceny w wyniku finansowym lub w pozostałych całkowitych dochodach.

### **Aktywa finansowe wycenione według zamortyzowanego kosztu**

Kategoria ta obejmuje pożyczki udzielone, należności z tytułu dostaw i usług, pozostałe należności finansowe oraz środki pieniężne i ich ekwiwalenty.

Wyceniane klasy aktywów prezentowane są w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w podziale na aktywa długoterminowe i krótkoterminowe.

Składnik aktywów wycenia się w zamortyzowanym koszcie, jeśli spełnione są oba poniższe warunki:

- składnik aktywów utrzymywany jest zgodnie z modelem biznesowym, którego celem jest utrzymywanie aktywów finansowych dla uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy oraz warunki umowy dotyczącej składnika aktywów finansowych powodują powstanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty.

Grupa tworzy odpisy aktualizujące aktywa finansowe zgodnie z modelem oczekiwanych strat kredytowych. Kalkulacja oczekiwanych strat kredytowych dla należności z tytułu dostaw i usług dokonywana jest w horyzoncie czasu do upływu terminu zapadalności należności. Dla celów oszacowania oczekiwanej straty kredytowej Grupa wykorzystuje matrycę rezerw oszacowaną na podstawie historycznych poziomów spłacalności oraz odzyskanych należności od kontrahentów. Matryca przewiduje podział należności na grupy: należności terminowe, należności przeterminowane 1-30 dni, należności przeterminowane 31-90 dni, należności przeterminowane 91-180 dni, należności przeterminowane 181-360 dni, należności przeterminowane powyżej 360 dni.

Oczekiwana strata kredytowa jest kalkulowana w momencie ujęcia należności w sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz jest aktualizowana na każdy kolejny dzień kończący okres sprawozdawczy, w zależności od ilości dni przeterminowania danej należności.

Straty z tytułu utraty wartości aktywów finansowych wycenionych w zamortyzowanym koszcie pomniejszone o zyski z tytułu odwrócenia odpisów aktualizujących Grupa ujmuje w wyniku jako przychody i koszty operacyjne, a różnice kursowe, prezentowane są jako przychody lub koszty finansowe.

### **Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy**

Kategoria ta obejmuje aktywa finansowe przeznaczone do obrotu. Składnik aktywów finansowych zalicza się do tej kategorii, jeżeli nabyty został przede wszystkim w celu sprzedaży w krótkim terminie. Kategoria ta obejmuje również instrumenty pochodne, o ile nie są przedmiotem rachunkowości zabezpieczeń. Aktywa z tej kategorii zalicza się do aktywów obrotowych lub trwałych w zależności od przewidywanego okresu rozliczenia instrumentu.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy są początkowo ujmowane w wartości godziwej, natomiast koszty transakcyjne stanowią koszt okresu.

Wycena na dzień bilansowy ujmowana jest w rachunku zysków i strat.

Powyższe zasady rachunkowości dotyczą także zobowiązań finansowych wyrażonych w wartości godziwej przez wynik finansowy.

### **Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody**

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody to niestanowiące instrumentów pochodnych instrumenty finansowe przeznaczone do tej kategorii albo niezaliczone do żadnej z pozostałych. Zalicza się je do aktywów trwałych, o ile Zarząd nie zamierza ich zbyć w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego.

Zyski lub straty wynikające ze składnika aktywów finansowych wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody ujmują się w pozostałych całkowitych dochodach, z wyjątkiem odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości różnic kursowych, do momentu wyłączenia składnika aktywów finansowych z bilansu, kiedy skumulowane zyski lub straty poprzednio ujęte w pozostałych całkowitych dochodach ujmują się w wyniku finansowym.

MSSF 9 wprowadza nowe podejście do szacowania utraty wartości aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu lub w wartości godziwej przez inne całkowite dochody (za wyjątkiem inwestycji w aktywa kapitałowe oraz aktywa kontraktowe). Model utraty bazuje na kalkulacji strat oczekiwanych w odróżnieniu od poprzednio stosowanego modelu wynikającego z MSR 39, który bazował na koncepcji strat poniesionych. Najistotniejszą pozycją aktywów finansowych w sprawozdaniu Grupy, która podlega nowym zasadom kalkulacji oczekiwanych strat kredytowych są należności handlowe z tytułu dostaw i usług.

## **Środki pieniężne**

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty obejmują środki pieniężne w kasie, depozyty bankowe płatne na żądanie, inne krótkoterminowe inwestycje o wysokim stopniu płynności o pierwotnym terminie wymagalności do trzech miesięcy. Kredyty w rachunku bieżącym są prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako składnik krótkoterminowych kredytów i pożyczek w ramach zobowiązań krótkoterminowych.

### **1) Zobowiązania finansowe**

#### **Zobowiązania handlowe**

Zobowiązania handlowe w początkowym ujęciu wykazuje się w wartości godziwej, zaś w okresie późniejszym wykazuje się je według skorygowanej ceny nabycia (zamortyzowanego kosztu), stosując metodę efektywnej stopy procentowej.

#### **Kredyty i pożyczki**

Kredyty i pożyczki ujmują się początkowo w wartości godziwej, pomniejszonej o poniesione koszty transakcyjne. Kredyty i pożyczki są następnie wykazywane według skorygowanej ceny nabycia (zamortyzowanego kosztu). Wszelkie różnice pomiędzy otrzymaną kwotą (pomniejszoną o koszty transakcyjne), a wartością wykupu ujmują się metodą efektywnej stopy procentowej w zysku lub stracie przez okres obowiązywania odnośnych umów.

Opłaty zapłacone z tytułu udostępnienia kredytu ujmują się jako koszty transakcyjne kredytu w takim zakresie, w jakim jest prawdopodobne, że kredyt zostanie wykorzystany w całości lub w części. W tym przypadku opłaty odracza się do czasu wykorzystania kredytu. W takim zakresie, w jakim brak jest dowodów na prawdopodobieństwo wykorzystania całości lub części kredytu, opłata jest kapitalizowana jako zaliczka na poczet usług w zakresie płynności i amortyzowana w okresie kredytowania, do którego się odnosi.

#### **Zobowiązania długoterminowe**

Zobowiązania długoterminowe w początkowym ujęciu wykazuje się w wartości godziwej, pomniejszonej o poniesione koszty transakcyjne, zaś w okresie późniejszym wykazuje się je według zamortyzowanego kosztu, stosując metodę efektywnej stopy procentowej.

Z dniem 1 stycznia 2018, Grupa kwalifikuje zobowiązania finansowe do jednej z kategorii:

- wyceniane według zamortyzowanego kosztu
- wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Grupa jako zobowiązania wyceniane w zamortyzowanym koszcie klasyfikuje zobowiązania z tytułu dostaw i usług, kredyty oraz pożyczki.



Grupa jako zobowiązanie wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy klasyfikuje instrumenty pochodne niewyznaczone dla celów rachunkowości zabezpieczeń, dla których zmiany wartości godziwej wynikają ze zmian warunków rynkowych, tj. kursów wymiany walut.

## **Leasing**

Umowa leasingowa zaliczana jest do leasingu finansowego, jeżeli następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków z tytułu posiadania przedmiotu leasingu.

Umowy leasingu inne niż leasing finansowy klasyfikowane są jako leasing operacyjny.

To, czy dana umowa leasingowa jest leasingiem finansowym, czy też leasingiem operacyjnym zależy od treści ekonomicznej transakcji, a nie od formy umowy.

Rozpoczęcie okresu leasingu jest to data, od której leasingobiorcy przysługuje prawo do korzystania z przedmiotu leasingu. Jest to data początkowego ujmowania leasingu (tj. ujęcia aktywów, zobowiązań, przychodów lub kosztów z tytułu leasingu).

Przy obliczaniu wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych, stopą dyskontową jest stopa procentowa leasingu, jeżeli możliwe jest jej ustalenie. W przeciwnym razie stosuje się krańcową stopę procentową leasingobiorcy. Wszelkie początkowe koszty bezpośrednio leasingobiorcy zwiększają kwotę wykazywaną jako składnik aktywów.

Minimalne opłaty leasingowe zostają rozdzielone pomiędzy koszty finansowe i zmniejszenie niespłaconego salda zobowiązania. Koszty finansowe są rozliczane na poszczególne okresy objęte okresem leasingu, aby uzyskać stałą okresową stopę procentową w stosunku do niespłaconego salda zobowiązania. Warunkowe opłaty leasingowe są księgowane jako koszty w okresach, w których je poniesiono.

Leasing finansowy powoduje naliczanie amortyzacji aktywów podlegających amortyzacji, a także kosztów finansowych w każdym z okresów obrotowych.

Opłaty leasingowe z tytułu leasingu operacyjnego są ujmowane jako koszty metodą liniową przez okres leasingu chyba, że zastosowanie innej systematycznej metody lepiej odzwierciedla sposób rozłożenia w czasie korzyści czerpanych przez Grupę.

## **Aktywa i rezerwy na odroczony podatek dochodowy od osób prawnych**

Podatek dochodowy za okres sprawozdawczy obejmuje podatek bieżący i odroczony. Podatek ujmuje się w zysku lub stracie.

Bieżące obciążenie podatkowe jest obliczane na podstawie wyniku podatkowego danego roku obrotowego i wykazywane jako zobowiązanie w kwocie, w jakiej zostanie zapłacone.

Dochód do opodatkowania (strata podatkowa) to dochód (strata) za dany okres, ustalony zgodnie z zasadami ustanowionymi przez władze podatkowe, na podstawie których podatek dochodowy podlega zapłacie (zwrotowi).

Obciążenie podatkowe (przychód podatkowy) jest to łączna kwota bieżącego i odroczonego podatku, uwzględniona przy ustalaniu zysku lub straty za dany okres.

Zobowiązanie z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych pomiędzy wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością bilansową ujmowane jest w pełnej wysokości, metodą bilansową.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujmuje się, jeżeli jest prawdopodobne, że w przyszłości osiągnięty zostanie dochód do opodatkowania, który umożliwi wykorzystanie różnic przejściowych oraz strat podatkowych.

Jeżeli jednak odroczony podatek dochodowy powstał z tytułu początkowego ujęcia składnika aktywów lub zobowiązania w ramach transakcji innej niż połączenie jednostek gospodarczych, która nie wpływa ani na wynik finansowy, ani na dochód podatkowy (stratę podatkową), nie wykazuje się go.

Prawdopodobieństwo rozliczenia składnika aktywów z tytułu podatku odroczonego z przyszłymi zyskami podatkowymi opiera się na zatwierdzonych budżetach Spółki. Jeżeli prognozowane wyniki finansowe wskazują, że Spółka osiągnie dochód do opodatkowania, aktywa na podatek odroczony ujmowane są w pełnej wysokości.

Odroczony podatek dochodowy ustala się przy zastosowaniu obowiązujących prawnie lub faktycznie na dzień bilansowy stawek podatkowych, które zgodnie z oczekiwaniami będą obowiązywać w momencie realizacji odnośnych aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego lub uregulowania zobowiązania z tego tytułu.

Aktywa i zobowiązania z tytułu odroczonego podatku dochodowego podlegają kompensacie, jeżeli występuje możliwy do wyegzekwowania tytuł prawny do dokonania kompensaty aktywów z tytułu bieżącego podatku dochodowego z zobowiązaniami z tytułu bieżącego podatku dochodowego oraz jeżeli aktywa i zobowiązania z tytułu odroczonego podatku dochodowego dotyczą podatków naliczonych przez te same władze podatkowe od jednostki podlegającej opodatkowaniu lub różnych jednostek podlegających opodatkowaniu w przypadku, gdy istnieje zamiar rozliczenia sald w kwotach netto.

## **Kapitały**

Akcje zwykłe zalicza się do kapitału własnego. Koszty poniesione bezpośrednio w związku z emisją nowych akcji lub opcji wykazuje się w kapitale własnym jako pomniejszenie, po opodatkowaniu wpływów z emisji.

Nabycie akcji własnych.

Jeśli Grupa nabywa własne instrumenty kapitałowe, to instrumenty te (nabyte akcje własne) odejmuje się od kapitału własnego. Nabycie, sprzedaż, emisja lub umorzenie własnych instrumentów kapitałowych przez jednostkę nie powoduje ujęcia w wyniku finansowym jednostki żadnych zysków lub strat. Takie akcje własne mogą być nabyte i zatrzymane przez jednostkę dominującą lub inną jednostkę będącą członkiem Grupy. Kwoty zapłacone lub otrzymane ujmuje się bezpośrednio w kapitale własnym.

Kapitał zapasowy tworzy się z odpisu zysku netto oraz jest efektem przejścia na MSSF. Ponadto Grupa tworzy kapitał z nadwyżki ceny emisyjnej powyżej wartości nominalnej oraz kapitał pozostały, który powstał w wyniku ujęcia zysków/strat aktuarialnych dot. rezerw emerytalno-rentowych poprzez inne całkowite dochody. Zwiększenia i zmniejszenia kapitału zapasowego następują wyłącznie na podstawie uchwał Walnego Zgromadzenia.

Kwotę nabytych akcji zatrzymanych przez Grupę ujawnia się jako odrębną pozycję w sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz w Zestawieniu Zmian w Kapitale Własnym. W celu zabezpieczenia skupu akcji został utworzony kapitał rezerwowy.

## **Rezerwy na zobowiązania**

Rezerwy tworzy się na pewne lub o dużym stopniu prawdopodobieństwa przyszłe zobowiązania, które w przyszłości mogą spowodować wypływ aktywów generujących korzyści ekonomiczne oraz których kwotę można w sposób wiarygodny oszacować. Stan utworzonych rezerw jest weryfikowana na dzień bilansowy i korygowany w celu odzwierciedlenia bieżącego, najbardziej właściwego szacunku.

## **Rezerwy na świadczenia pracownicze**

Rezerwy na świadczenia pracownicze są specyficznym rodzajem rezerw na przyszłe świadczenia pracownicze takie jak nagrody jubileuszowe i odprawy emerytalne.

Świadczenia pracownicze to wszystkie formy świadczeń oferowanych w zamian za pracę.

W spółce tworzy się rezerwy na:

- odprawy emerytalne,
- nagrody jubileuszowe,
- niewykorzystane urlopy.

Grupa ujmuje w sprawozdaniu z sytuacji finansowej rezerwy z tytułu wypłaty powyższych świadczeń w wysokości bieżącej zobowiązania na dzień bilansowy, z uwzględnieniem korekt z tytułu zysków lub strat aktuarialnych oraz kosztów przeszłego zatrudnienia. Wysokość zobowiązania z tytułu powyższych świadczeń wyliczana jest przez niezależną firmę doradztwa aktuarialnego metodą prognozowanych świadczeń jednostkowych.

Zyski i straty aktuarialne powiększają lub zmniejszają koszty w zysku lub stracie w okresie, w którym powstały z wyjątkiem zysków i strat aktuarialnych od świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia (odprawy emerytalne), które ujmowane są w innych całkowitych dochodach.

Rezerwy na świadczenia pracownicze aktualizowane są na koniec każdego kwartału.

## **Dotacje**

Dotacje od państwa ujmuje się według wartości godziwej, gdy występuje wystarczająca pewność ich otrzymania oraz dotrzymania przez Grupę wszystkich związanych z dotacjami warunków.

Dotacje państwowe do zakupu rzeczowych aktywów trwałych ujmuje się w zobowiązaniach długoterminowych jako przychody przyszłych przychodów z tytułu dotacji państwowych i odnosi się je do

przychodów w rachunku zysków i strat metodą liniową, w czasie odpowiadającym przewidywanym okresem użytkowania odnośnych aktywów.

## Przychody

Grupa stosuje zasady MSSF 15 z uwzględnieniem 5 kroków w odniesieniu do portfela umów (lub zobowiązań do wykonania świadczenia) o podobnych cechach, jeśli wpływ na sprawozdanie finansowe zastosowania poniższych zasad nie będzie istotnie różnił się od zastosowania poniższych zasad w stosunku do pojedynczych umów (lub zobowiązań do wykonania świadczenia).

Krok 1 identyfikacja umów z klientem: umowa z klientem spełnia swoją definicję, gdy zostaną spełnione wszystkie następujące kryteria:

- umowa została zawarta w formie pisemnej, ustnej lub innej zgodnej ze zwyczajowymi praktykami handlowymi,
- umowa identyfikuje prawa i obowiązki każdej ze stron w zakresie towarów lub usług oraz warunków płatności,
- umowa została zaakceptowana przez strony,
- każda ze stron oczekuje wykonania swoich obowiązków wynikających z umowy oraz jest prawdopodobne, że za przekazane towary lub usługi zostanie otrzymane wynagrodzenie,
- umowa posiada treść ekonomiczną, czyli w rezultacie jej wykonania zmienia się ryzyko, czas oraz kwota przyszłych przepływów pieniężnych jednostki.

Krok 2 identyfikacja odrębnych obowiązków świadczenia

Na moment podpisania każdej umowy Grupa ocenia dobra i usługi przyrządzone w umowie i identyfikuje jako odrębne obowiązki świadczenia każdą obietnicę, która przynosi na klienta dobro lub usługę, które są odrębne lub serią odrębnych dóbr lub usług, które są zasadniczo takie same i które mają taki sam sposób przekazania do klienta. Te dobra i usługi, które występują w kontrakcie, a nie są odrębne, łączy się z innymi dobrami i usługami, aż do momentu, gdy wspólnie stanowią odrębny obowiązek świadczenia.

Krok 3 ustalenie ceny

W celu ustalenia ceny transakcyjnej Grupa uwzględnia warunki umowy oraz zastosowane przez nią zwyczajowe praktyki handlowe.

Krok 4 alokacja ceny do odrębnych obowiązków świadczenia

Grupa monitoruje kwestię konieczności alokacji ceny do odrębnych obowiązków świadczenia i w przypadku występowania więcej niż jednego odrębnego obowiązku świadczenia w ramach jednej umowy. Grupa lokuje cenę transakcyjną do poszczególnych obowiązków świadczenia na podstawie indywidualnej (jednostkowej) ceny sprzedaży, czyli ceny, po której Grupa dokonałaby sprzedaży danego dobra lub usługi osobno.

Krok 5 ujęcie przychodu

Spółka ujmuje przychody w momencie spełnienia zobowiązania do wykonania świadczenia poprzez przekazanie przyrządzonego dobra lub usługi (tj. składnika aktywów) klientowi. Przekazanie składnika aktywów następuje w momencie, gdy klient uzyskuje kontrolę nad tym składnikiem aktywów. Spółka spełnia zobowiązania do wykonania świadczenia w określonym momencie.

Zgodnie z MSSF 15 przesłankami wskazującymi na przekazanie kontroli do klienta są:

- Spółka posiada bieżące prawo do wynagrodzenia,
- Klient posiada prawo własności do aktywa,
- Klient posiada fizyczne władanie nad aktywem,
- Klient przejął istotne ryzyka i korzyści związane z aktywem,
- Klient zaakceptował rezultat obowiązku świadczenia.

Przychody ze sprzedaży wyrobów gotowych wykazuje się w wartości godziwej otrzymanej lub należnej zapłaty z tytułu dostawy rur, profili stalowych oraz innych produktów Grupy. Przychody ze sprzedaży usług odzwierciedlają wartość godziwą otrzymanej lub należnej zapłaty z tytułu wykonywania izolacji i dodatkowych powłok do oferowanych produktów. Przychody prezentowane są po pomniejszeniu o podatek od towarów i usług, zwroty, rabaty i upusty.

Grupa opiera swoje szacunki na wynikach historycznych, uwzględniając rodzaj klienta, rodzaj transakcji oraz szczególności konkretnych umów. W przypadku zobowiązań do wykonania świadczenia, które jednostka spełnia w określonym momencie, Spółka ujawnia informacje dotyczące znaczących subiektywnych ocen dokonywanych przy ustaleniu momentu uzyskania przez klienta kontroli nad przyrzeczonymi dobrami lub usługami.

Grupa świadczy usługi w zakresie spawania konstrukcji metalowych. Usługi te ujmowane są zgodnie ze stopniem zaawansowania.

Grupa przenosi kontrolę nad dobrem lub usługą w miarę upływu czasu i tym samym spełnia zobowiązanie do wykonania świadczenia oraz ujmuje przychody w miarę upływu czasu, jeśli spełniony jest jeden z następujących warunków:

- klient jednocześnie otrzymuje i czerpie korzyści płynące ze świadczenia w miarę jego wykonania,
- w wyniku wykonania świadczenia powstaje lub zostaje ulepszony składnik aktywów, a kontrolę nad tym składnikiem aktywów – w miarę jego powstania lub ulepszenia – sprawuje klient,
- w wyniku wykonania świadczenia nie powstaje składnik o alternatywnym zastosowaniu dla Spółki, a Spółce przysługuje egzekwowlalne prawo do zapłaty za dotychczas wykonane świadczenie.

Przychody ze sprzedaży towarów i materiałów

Przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów Spółka ujmuje w momencie spełnienia (lub w trakcie spełniania) zobowiązania do wykonania świadczenia poprzez przekazanie przyrzonego dobra (tj. składnika aktywów) klientowi (klient uzyskuje kontrolę nad tym składnikiem aktywów). Przychody ze sprzedaży wykazuje się na podstawie cen określonych w umowach sprzedaży, po pomniejszeniu o szacowane rabaty i inne zmniejszenia sprzedaży.

Przychody z tytułu odsetek

Przychody z tytułu odsetek ujmuje się proporcjonalnie do upływu czasu metodą efektywnej stopy procentowej. Gdy należność traci na wartości, jednostka obniża jej wartość bilansową do poziomu wartości odzyskiwalnej, równej oszacowanym przyszłym przepływom pieniężnym zdyskontowanym według pierwotnej stopy procentowej instrumentu, a następnie stopniowo rozlicza się kwotę dyskonta w korespondencji z przychodami z tytułu odsetek. Przychody z tytułu odsetek od udzielonych pożyczek, które utraciły wartość, ujmuje się według pierwotnej stopy procentowej.

Przychody z tytułu dywidend

Przychody z tytułu dywidend ujmuje się w momencie nabycia prawa do otrzymania płatności.

## **Zysk lub strata netto na akcję**

Zysk lub strata netto na akcję dla każdego okresu jest obliczany poprzez podzielenie zysku lub straty netto za dany okres przez średnio ważoną liczbę akcji w danym okresie sprawozdawczym. Rozwodniony zysk lub strata na jedną akcję jest obliczany poprzez podzielenie zysku lub straty netto za dany okres przez średnio ważoną liczbę akcji w danym okresie sprawozdawczym skorygowaną o średnio ważoną ilość dodatkowych akcji zwykłych.

## **5. Opublikowane interpretacje zatwierdzone przez UE i zastosowane przez Grupę**

Standardy zastosowane po raz pierwszy w sprawozdaniu Grupy za rok 2018

Następujące zmiany do istniejących standardów oraz interpretacje wydane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR) oraz zatwierdzone do stosowania w UE wchodzą w życie po raz pierwszy w sprawozdaniu finansowym Grupy za rok 2018:

- **MSSF 15 „Przychody z umów z klientami”** oraz zmiany do MSSF 15 „Data wejścia w życie MSSF 15” – zatwierdzony w UE w dniu 22 września 2016 roku (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie);
- **Zmiany do MSSF 15 „Przychody z umów z klientami”** – wyjaśnienia do MSSF 15 „Przychody z umów z klientami” – zatwierdzone w UE w dniu 31 października 2017 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie);

- **MSSF 9 „Instrumenty finansowe”** – zatwierdzony w UE w dniu 22 listopada 2016 roku (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie);
- **Zmiany do MSSF 4 „Umowy ubezpieczeniowe”** – Zastosowanie MSSF 9 „Instrumenty finansowe” wraz z MSSF 4 „Umowy ubezpieczeniowe” – zastosowanie w UE w dniu 3 listopada 2017 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie lub w momencie zastosowania MSSF 9 „Instrumenty Finansowe” po raz pierwszy);
- **Zmiany do MSSF 2 „Płatność na bazie akcji”** – Klasyfikacja oraz wycena płatności na bazie akcji – zatwierdzone w UE w dniu 27 lutego 2018 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie);
- **Zmiany do MSR 40 „Nieruchomości inwestycyjne”** – Przeniesienia nieruchomości inwestycyjnych – zatwierdzone w UE w dniu 14 marca 2018 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie);
- **Interpretacje KIMSF 22 „Transakcje w walutach obcych i płatności zaliczkowe”** – zatwierdzone w UE w dniu 28 marca 2018 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie);
- **Zmiany do MSSF 1 i MSR 28 w wyniku „Poprawki do MSSF (cykl 2014-2016)”** – dokonane zmiany w ramach procedury wprowadzania dorocznych poprawek do MSSF (MSSF 1, MSSF 12 oraz MSR 28) ukierunkowane głównie na rozwiązanie niezgodności i uściślenie słownictwa – zatwierdzone w UE w dniu 7 lutego 2018 roku (zmiany do MSSF 1 i MSR 28 obowiązują w odniesieniu do okresów rozpoczynających się 1 stycznia 2018 lub po tej dacie).

W/w nowe standardy, interpretacje i zmiany do istniejących standardów nie miały istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy za 2018 rok.

#### **MSSF 15 Przychody umów z klientami**

MSSF 15 Przychody z umów z klientami - Standard ustanawia tzw. Model Pięciu Kroków rozpoznawania przychodów wynikających z umów z klientami. Zgodnie z MSSF 15 przychody ujmuje się w kwocie wynagrodzenia, które zgodnie z oczekiwaniem jednostki przysługuje jej w zamian za przekazanie przyrzeczonych dóbr lub usług klientowi. Zasadą nowego standardu jest ujmowanie przychodów w taki sposób aby odzwierciedlić transfer towarów lub usług na rzecz klienta w takiej kwocie, która odzwierciedla wysokość wynagrodzenia, które spodziewa się otrzymać w zamian za towary i usługi. W Grupie przychody ze sprzedaży produktów i towarów są rozpoznawane w momencie spełnienia zobowiązania do wykonania świadczenia poprzez przekazanie przyrzonego dobra (tj. składnika aktywów) klientowi. Przekazanie składnika aktywów następuje w momencie, gdy klient uzyskuje kontrolę nad tym składnikiem aktywów. Przychody ujmowane są jako kwoty równe cenie transakcyjnej, która została przypisana do danego zobowiązania do wykonania świadczenia.

W przypadku kontraktów długoterminowych Grupa uznała, iż przenosi kontrolę nad dobrem lub usługą w miarę upływu czasu i tym samym spełnia zobowiązanie do wykonania świadczenia oraz ujmuje przychody w miarę upływu czasu ze względu na to, iż przy wykonaniu świadczenia przez Grupę nie powstaje składnik aktywów o alternatywnym zastosowaniu dla jednostki (MSSF 16.36), a Grupie przysługuje egzekwowne prawo do zapłaty za dotychczas wykonane świadczenie (MSSF 15.37). Przychody są ujmowane w miarę upływu czasu, w sposób obrazujący stopień wykonania umowy lub ujmowane jednorazowo, w momencie, gdy kontrola nad dobrami lub usługami została przeniesiona na klienta.

Zgodnie z MSSF 15, Grupa ocenia czy umowa zawiera istotny element finansowania. Grupa zdecydowała się skorzystać z praktycznego rozwiązania, zgodnie z którym nie koryguje przyrzonej kwoty wynagrodzenia o wpływ istotnego elementu finansowania, jeżeli w momencie zawarcia umowy oczekuje, że okres od momentu przekazania przyrzonego dobra lub usługi klientowi do momentu zapłaty za dobro lub usługę przez klienta wyniesie nie więcej niż jeden rok. Dlatego też, dla krótkoterminowych zaliczek Grupa nie będzie wydzielała istotnego elementu finansowania.

W przypadku umów z klientami, dla których okres pomiędzy przekazaniem przyrzonego dobra lub usługi klientowi a momentem zapłaty za dobro lub usługę przekracza jeden rok Grupa ocenia, że umowy zawierają istotny element finansowania, o ile w kontrakcie lub w wyniku negocjacji nie jest jednoznacznie ustalone, że zaliczka jest zabezpieczeniem wykonania kontraktu.

W zakresie MSSF 15 przeprowadzona została analiza kluczowych umów z klientami, zawartych przez Grupę, w podziale na poszczególne segmenty działalności, pod kątem występowania w nich specyficznych obszarów ujęcia przychodów. W wyniku powyższej analizy nie stwierdzono różnic w zakresie rozpoznawania przychodów.

Zastosowanie MSSF 15 po raz pierwszy nie miało wpływu na wartość kapitałów z własnych Grupy na dzień 1 stycznia 2018 roku, jak również na moment ujmowania przez Grupę przychodów.

### **MSSF 9 Instrumenty finansowe**

W odniesieniu do standardu MSSF 9 Instrumenty finansowe Grupa ustaliła, że na dzień pierwszego zastosowania nowy standard nie wpłynął istotnie na sposób wyceny posiadanych instrumentów finansowych. Grupa nie zidentyfikowała istotnych zmian w klasyfikacji aktywów finansowych, które skutkowałyby zmianą metody ich wyceny. Ponadto, w zakresie oceny ryzyka kredytowego Grupa dokonała analizy dotychczasowej tworzenia odpisów na należności, która uwzględniła podejście indywidualne oraz podejście wskaźnikowe w oparciu o historyczne statystyki spłacalności i oceniła, że na pierwszy dzień pierwszego zastosowania nowego standardu wartość należności nie uległa istotnej zmianie.

Model utraty wartości bazuje na kalkulacji strat oczekiwanych w odróżnieniu od poprzednio stosowanego modelu wynikającego z MSR 39, który bazował na koncepcji strat poniesionych. Najbardziej istotną pozycją aktywów finansowych w sprawozdaniu finansowym Grupy, która podlega nowym zasadom kalkulacji oczekiwanych strat kredytowych są należności handlowe z tytułu dostaw i usług.

Zgodnie z nowym standardem w momencie początkowego ujęcia Grupa klasyfikuje aktywa finansowe do jednej z trzech kategorii:

- aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu,
- aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy lub
- aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody.

Grupa jako aktywo wyceniane w zamortyzowanym koszcie klasyfikuje: należności z tytułu dostaw i usług, pożyczki udzielone, pozostałe należności finansowe oraz środki pieniężne i ich ekwiwalenty. W 2017 roku pozycje te klasyfikowane były wg MSR 39 jako „pożyczki i należności”.

## **6. Nowe standardy i interpretacje, które zostały opublikowane, ale nie zostały zastosowane przez Grupę**

Nowe standardy oraz zmiany do istniejących standardów, jakie zostały już wydane przez RMSR i zatwierdzone przez UE, ale jeszcze nie weszły w życie

Zatwierdzając niniejsze sprawozdanie finansowe Grupa nie zastosowała następujących standardów, zmian standardów i interpretacji, które zostały opublikowane przez RMSR i zatwierdzone do stosowania w UE, ale które nie weszły jeszcze w życie:

- **Zmiany do MSSF 9 „Instrumenty finansowe”** – Charakterystyka opcji przedpłaty z ujemną kompensatą – zatwierdzone w UE w dniu 22 marca 2018 roku (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie);
- **Interpretacja KIMSF 23 Niepewność w zakresie rozliczania podatku dochodowego** – zatwierdzone w UE w dniu 23 października 2018 roku (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie);
- **MSSF 16 „Leasing”** został wydany przez RMSR w dniu 13 stycznia 2016 roku. Zgodnie z MSSF 16 leasingobiorca ujmuje prawo do użytkowania składnika aktywów oraz zobowiązanie z tytułu leasingu. Prawo do użytkowania składnika aktywów jest traktowane podobnie jak inne aktywa niefinansowe i odpowiednio amortyzowane. Zobowiązania z tytułu leasingu wycenia się początkowo w wartości bieżącej opłat leasingowych płatnych w okresie leasingu, zdyskontowanej o stopę zawartą w leasingu, jeżeli jej ustalenie nie jest trudne. Jeżeli nie można łatwo określić tej stopy, leasingobiorca stosuje krańcową stopę procentową. W odniesieniu do klasyfikacji leasingu u leasingodawców, przeprowadza się ją tak samo jak zgodnie z MSR 17 – tj. jako leasing operacyjny lub finansowy. U leasingodawcy leasing jest klasyfikowany jako leasing finansowy, jeżeli następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i korzyści z tytułu posiadania odnośnych aktywów. W przeciwnym przypadku leasing jest klasyfikowany jako leasing operacyjny. W leasingu finansowym leasingodawca rozpoznaje przychody finansowe przez okres leasingu, w oparciu o stałą okresową stopę zwrotu na inwestycji netto. Leasingodawca ujmuje płatności leasingu

operacyjnego w przychody liniowo lub w inny systematyczny sposób, jeśli lepiej odzwierciedla wzór otrzymywania korzyści z wykorzystania odnośnych aktywów.

## **MSSF 16 „Leasing”**

### Ogólne skutki wprowadzenia MSSF 16 „Leasing”

MSSF 16 przedstawia ogólny model identyfikacji umów leasingu i ich rozliczania w sprawozdaniach finansowych leasingodawców i leasingobiorców. Obowiązuje w odniesieniu do okresów rozliczeniowych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie i zastępuje aktualne wytyczne, dotyczące leasingu, w tym MSR 17 „Leasing” i dotyczące go interpretacje: KIMSF 4 „Ustalenie, czy umowa zawiera leasing”, SKI 15 „Leasing operacyjny – specjalne oferty promocyjne” i SKI 27 „Ocena istoty transakcji wykorzystujących formę leasingu”.

Celem nowego standardu jest ułatwienie porównania sprawozdań finansowych, prezentujących zarówno leasing finansowy, jak i operacyjny, w sprawozdaniu z sytuacji finansowej leasingobiorcy oraz dostarczenie użytkownikom sprawozdania finansowego informacji dotyczących ryzyka związanego z tymi formami leasingu. Odwrotnie niż w przypadku zasad rozliczania leasingu, dotyczących leasingobiorcy, nowy standard powtarza wymogi MSR 17, dotyczące leasingodawców.

1 stycznia 2019 roku to data zastosowania MSSF 16 po raz pierwszy przez Grupę. Grupa zdecydowała się na zastosowanie zmodyfikowanego podejścia retrospektywnego bez przekształcenia danych porównawczych.

### Skutki wprowadzenia nowej definicji leasingu

MSSF 16 wprowadza nową definicję leasingu. Podstawowym elementem odróżniającym definicję leasingu zgodnie z MSR 17 od definicji leasingu, zawartej w MSSF 16, jest koncepcja kontroli. Zgodnie z MSSF 16 umowa stanowi leasing lub zawiera element leasingu, jeżeli przenosi wszystkie prawa do kontroli wykorzystania zidentyfikowanego składnika aktywów w danym okresie, w zamian za zapłatę. Uznaje się, że kontrola występuje, jeżeli klient ma:

- prawo do zasadniczo wszystkich korzyści ekonomicznych wynikających z użytkowania zidentyfikowanego składnika aktywów;
- prawo decydowania o wykorzystaniu tego składnika aktywów.

Nowy standard wprowadza jeden model ujęcia leasingu w księgach rachunkowych leasingobiorcy.

Na moment sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego w Grupie przeprowadzone są prace związane z wdrożeniem nowego standardu MSSF 16. Dokonano analizy trwających umów zakupu usług pod kątem zidentyfikowania umów, na podstawie których użytkuje składniki aktywów należące do dostawców. Grupa przeprowadziła również analizę w odniesieniu do prawa wieczystego użytkowania gruntów, które jest kluczowym obszarem, w stosunku do którego wpływ MSSF 16 Leasing jest najistotniejszy.

Grupa kwalifikuje umowę jako leasing zgodnie z MSSF 16, jeżeli przekazuje ona prawo do kontroli użytkowania zidentyfikowanego składnika aktywów na dany okres w zamian za wynagrodzenie.

Od dnia 1 stycznia 2019 roku, Grupa, jako leasingobiorca, ujmuje wszystkie zidentyfikowane umowy zgodnie z modelem, w ramach którego w sprawozdaniu z sytuacji finansowej ujmuje się aktywo z tytułu prawa do użytkowania leasingowanego aktywa w korespondencji ze zobowiązaniem wynikającym z umów leasingu.

Na dzień 1 stycznia 2019 roku Grupa zdecydowała o zastosowaniu „zmodyfikowanej metody retrospektywnej”, bez przekształcenia danych porównawczych

Wpływ zastosowania zasad MSSF 16 na Sprawozdanie z sytuacji finansowej przedstawiają poniższe tabele, w tys. zł:

#### **Stan na 01/01/2019**

Prawo do użytkowania aktywów	<b>12 365</b>
Zobowiązanie z tytułu leasingu	<b>12 365</b>
W tym: długoterminowy	11 569
Krótkoterminowy	796

Prognozowany wpływ na rachunek zysków i strat oraz sprawozdanie z całkowitych dochodów:

**Stan na 31/12/2019**

Amortyzacja	+796
Podatki i opłaty	- 796

Prognozowany wpływ na sprawozdanie z przepływów pieniężnych:

**Stan na 31/12/2019**

Przepływy z działalności operacyjnej	+796
Przepływy z działalności finansowej	-796

Wdrożenie MSSSF 16 nie będzie miało wpływu na zyski zatrzymane i kapitał własny na dzień 1 stycznia 2019 z uwagi na ujęcie aktywów z tytułu prawa do użytkowania oraz zobowiązań z tytułu leasingu w takiej samej wysokości.

Wdrożenie MSSF 16 przez Grupę wpłynie na wzrost kosztów amortyzacji oraz spadek kosztów opłat i podatków a co za tym idzie poprawę EBITDA. Zarząd Grupy przeanalizował również wpływ zmian na spełnienie kowenantów zawartych w umowach kredytowych, których Spółki Grupy są stroną i nie stwierdzono ryzyka ich naruszenia.

Spółka Dominująca zastosowała przy dyskontowaniu przepływów pieniężnych krańcową stopę procentową wynoszącą 7,15%, Spółka zależna ZKS Ferrum S.A. 5,17%.

Grupa zdecydowała o zastosowaniu zwolnień przewidzianych przez standard dotyczący leasingów oraz ujęciu w ciężar kosztów umów, w odniesieniu do których bazowy składnik aktywów ma wartość mniejszą niż 5 000 USD oraz do umów krótkoterminowych. W takich przypadkach Spółki Grupy zdecydowały się na liniowe ujęcie kosztów leasingu, dopuszczalne przez MSSF 16.

**Nowe standardy oraz zmiany do istniejących standardów wydane przez RMSR, ale jeszcze niezatwierdzone do stosowania w UE**

MSSF w kształcie zatwierdzonym przez UE nie różnią się obecnie w znaczący sposób od regulacji wydanych przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR), z wyjątkiem poniższych nowych standardów oraz zmian do standardów, które według stanu na dzień 31 grudnia 2018 roku nie zostały jeszcze zatwierdzone do stosowania w UE (poniższe daty wejścia w życie odnoszą się do standardów w wersji pełnej):

- **MSSF 14 „Odroczone salda z regulowanej działalności”** (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub później) – Komisja Europejska postanowiła nie rozpoczynać procesu zatwierdzania tego tymczasowego standardu do stosowania na terenie UE do czasu wydania ostatecznej wersji MSSF 14,
- **MSSF 17 „Umowy ubezpieczeniowe”** (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2021 roku lub później),
- **Zmiany do MSSF 3 „Połączenia przedsiębiorstw”** – definicja przedsięwzięcia (obowiązujące w odniesieniu do połączeń, w przypadku których data przejęcia przypada na początek pierwszego okresu rocznego rozpoczynającego się 1 stycznia 2020 r. lub później oraz w odniesieniu do nabycia aktywów, które nastąpiło w dniu rozpoczęcia w/w okresu rocznego lub później),
- **Zmiany do MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe” oraz MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach”** – Sprzedaż lub wniesienie aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem oraz późniejsze zmiany (data wejścia w życie zmian została odroczone do momentu zakończenia prac badawczych nad metodą praw własności),
- **Zmiany do MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych” i MSR 8 „Zasady (polityka) rachunkowości, zmiany wartości szacunkowych i korygowanie błędów”** – Definicja istotności (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2020 roku lub później),



- **Zmiany do MSR 19 „Świadczenia pracownicze”** – Zmiana, ograniczenie lub rozliczenie planu (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później),
- **Zmiany do MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach”** - Długoterminowe udziały w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później).
- **Zmiany do różnych standardów „Poprawki do MSSF (cykl 2015 - 2017)”** – dokonane zmiany w ramach procedury wprowadzania dorocznych poprawek do MSSF (MSSF 3, MSSF 11, MSR 12 oraz MSR 23) ukierunkowane głównie na rozwiązywanie niezgodności i uściślenie słownictwa (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później),
- **Zmiany odniesień do założeń koncepcyjnych zawartych w MSSF** (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2020 roku lub później).

Według szacunków GRUPY FERRUM, wyżej wymienione nowe standardy oraz zmiany do istniejących standardów nie miałyby istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe, jeżeli zostałyby zastosowane przez Grupę na dzień bilansowy.

Nadal poza regulacjami zatwierdzonymi przez UE pozostaje rachunkowość zabezpieczeń portfela aktywów i zobowiązań finansowych, których zasady nie zostały zatwierdzone do stosowania w UE.

## **7. Korekty dotyczące sprawozdań lat poprzednich oraz zmiany prezentacji**

W 2018 roku Grupa dokonała reklasyfikacji oraz zmian prezentacyjnych w sprawozdaniach finansowych za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2018 r. oraz okresy porównywalne:

- w sprawozdaniu - skonsolidowany rachunek zysków i strat dokonano zmiany prezentacji wyniku na różnicach kursowych, co spowodowało w sprawozdaniu na dzień 31 grudnia 2017 zmniejszenie przychodów operacyjnych o kwotę 2 073 tys. zł a zwiększenie przychodów finansowych o kwotę 2 073 tys. zł oraz zmniejszenie kosztów operacyjnych o kwotę 169 tys. zł i zwiększenie kosztów finansowych o kwotę 169 tys. zł. Grupa w badanym okresie zaprezentowała zrealizowane różnice kursowe dotyczące transakcji w walutach obcych oraz wyceny pozycji pieniężnych wyrażonych w walutach obcych na dzień bilansowy w klasycznym ujęciu zgodnie z MSR 21. Międzynarodowy Standard Rachunkowości konkretnie nie przypisuje, w jakim elemencie sprawozdania finansowego powinny być wykazywane powstałe w toku wyceny transakcji i pozycji bilansowych. Różnice kursowe zostały ujęte w sprawozdaniu finansowym odpowiednio w przychodach i kosztach finansowych RZIS. Przedmiotowy sposób prezentacji zostanie zastosowany również w przyszłych okresach.

## **8. Zarządzanie ryzykiem**

Działalność prowadzona przez Grupę naraża ją na wiele różnych rodzajów ryzyka finansowego: ryzyko rynkowe, ryzyko zmiany przepływów pieniężnych w wyniku zmian stóp procentowych, ryzyko kredytowe oraz ryzyko utraty płynności. Ogólny program Grupy dotyczący zarządzania ryzykiem skupia się przede wszystkim na zapewnieniu odpowiedniej płynności umożliwiającej realizację postawionych przez Grupę zadań inwestycyjnych.

### *a) Ryzyko zmiany kursów walut*

Grupa prowadzi działalność handlową na rynkach zagranicznych i narażona jest na ryzyko zmiany kursów walut, w szczególności kursu EURO. Ryzyko zmiany kursu walut wynika z przyszłych transakcji handlowych i ujętych aktywów i zobowiązań. W Grupie występuje częściowo zjawisko naturalnego hedgingu wynikające z faktu realizacji zarówno zakupu jak i sprzedaży w EUR, jednak ze względu na występujące różnice w terminach rozliczenia transakcji zakupu i sprzedaży powstaje otwarta pozycja walutowa.

Grupa nie zawierała w 2017 i 2018 roku transakcji na instrumentach pochodnych i nie stosuje rachunkowości zabezpieczeń.

Analiza wrażliwości na ryzyko zmiany kursów podstawowych walut

Wartość ekspozycji w walucie na 31.12.2018	Kurs waluty na 31.12.2018 r.	Wpływ zmiany kursu waluty na wynik netto o:	
		-1%	1%
Należności handlowe i pozostałe EUR 17 620	4,300	-758	758
Zobowiązania handlowe i pozostałe EUR 10 638	4,300	457	-457
<b>Wartość ekspozycji w walucie na 31.12.2017</b>	<b>Kurs waluty na 31.12.2017 r.</b>	<b>Wpływ zmiany kursu waluty o:</b>	
		<b>-1%</b>	<b>1%</b>
Należności handlowe i pozostałe EUR 15 651	4,1709	-653	653
Zobowiązania handlowe i pozostałe EUR 18 083	4,1709	754	-754

Podmiot dominujący w Grupie przyjął do stosowania opracowaną politykę i procedurę zarządzania ryzykiem walutowym.

Dokumenty określają cel, zadania i metodologię w obszarze zarządzania ryzykiem walutowym w Grupie. W opracowanej polityce zostały określone dozwolone sposoby i narzędzia zabezpieczenia walutowego oraz procedury zmierzające do minimalizacji i zabezpieczenia otwartych ekspozycji walutowych. Za zarządzanie ryzykiem walutowym w Grupie i przestrzeganie polityki w tym zakresie odpowiedzialny jest Zarząd.

b) Ryzyko zmiany przepływów pieniężnych w wyniku zmian stóp procentowych

Grupa jest narażona na ryzyko stopy procentowej związku z częściowym finansowaniem swojej działalności kredytami bankowymi. Kredyty oprocentowane są wg zmiennej stopy procentowej. Biorąc jednak pod uwagę tendencje rynkowe i stabilny poziom stóp procentowych w ostatnim okresie można stwierdzić, iż ryzyko zmiany stóp procentowych nie jest w obecnej sytuacji istotne.

	Wahania stopy	Wpływ na wynik finansowy:	
		31.12.2018	31.12.2017
Wzrost stopy procentowej	1%	-850	-478
Spadek stopy procentowej	-1%	850	478

c) Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe powstaje w przypadku środków pieniężnych i ich ekwiwalentów, depozytów w bankach i instytucjach finansowych, a także zaangażowań kredytowych w odniesieniu do klientów Grupy. W przypadku banków i instytucji finansowych akceptuje się jednostki o wysokiej wiarygodności.

Grupa nie posiada ratingów banków i instytucji finansowych.

Grupa korzysta z usług faktoringu z regresem i bez regresu. Na dzień 31 grudnia 2017 r. usługa dotyczyła należności o wartości nominalnej w kwocie 12 309 tys. zł, na dzień 31 grudnia 2018 wartość nominalna należności wynosiła 10 958 tys. zł.

Grupa zawiera transakcje handlowe z firmami o potwierdzonej zdolności kredytowej. Wszyscy klienci, którzy pragną korzystać z kredytów kupieckich, poddawani są procedurom wstępnej weryfikacji. Większość należności wynikających ze sprzedaży realizowanej przez Grupę jest ubezpieczona przez Towarzystwo Ubezpieczeń Euler Hermes S.A.. Umowa aktualnie obowiązuje do 30 września 2020 roku.

Niezależnie od tego Grupa na bieżąco monitoruje stan należności celem ograniczenia ryzyka ich nieściągalności.

W 2018 roku odbiorcami, których udział był znaczący w przychodach ze sprzedaży były Spółki IZOSTAL S.A. przychody 99,4 mln zł, spółki z Grupy LOGSTOR przychody 38 mln zł.

Maksymalne ryzyko kredytowe równa się wartości bilansowej poszczególnych aktywów finansowych.

#### d) Ryzyko płynności

Celem Grupy jest utrzymanie równowagi pomiędzy ciągłością a elastycznością finansowania, poprzez korzystanie z rozmaitych źródeł finansowania, takich jak kredyty w rachunku bieżącym, kredyty bankowe, umowy leasingu finansowego oraz faktoringu.

Efektom prowadzonych rozmów z wierzycielami przez Zarząd Emitenta było podpisanie i zatwierdzenie układu częściowego. Układem zostały objęte wierzytelności z tytułu finansowania działalności Spółki Dominującej w formie udzielonych kredytów i pożyczek w kwocie 127 mln zł. Wszystkie wierzytelności zostały objęte konwersją poprzez objęcie przez Wierzycieli akcji serii F. Działania dotyczące zapewnienia płynności Spółki zostały szczegółowo opisane w punkcie 1 informacji dodatkowej.

Poniższa tabela zawiera analizę zobowiązań finansowych Grupy w odpowiednich przedziałach wiekowych, na podstawie pozostałego okresu do upływu umownego terminu zapadalności na dzień bilansowy. Kwoty przedstawione w tabeli zawierają odsetki do zapłaty w przyszłych okresach. Saldo przypadające do spłaty w terminie 12 miesięcy są wykazywane w wartościach bilansowych, ponieważ wpływ dyskonta jest nieistotny pod względem wartości.

Stan na 31 grudnia 2018	Do jednego miesiąca	Od 1 do 3 miesiący	Od 3 do 12 miesiący	Od roku do 2 lat	Od 2 do 5 lat	Ponad 5 lat
Kredyty i pożyczki	-	10 200	8 783	59 500	-	-
Odsetki od kredytów i pożyczek	-	863	-	2 935	-	-
Zobowiązania handlowe oraz pozostałe	39 781	39 331	852	-	-	-
Inne zobowiązania finansowe	381	762	3 429	4 572	13 760	-
Odsetki od zobowiązań finansowych	-	-	-	-	-	-
Zobowiązania z tyt. leasingu finansowego	181	361	1 447	1 350	1 480	-
Przeznaczone do obrotu i rozliczane w kwotach netto finansowe instrumenty pochodne	-	-	-	-	-	-
<b>Stan na 31 grudnia 2017</b>						
Kredyty i pożyczki	1 740	58 620	40 155	41 386	-	-
Odsetki od kredytów i pożyczek	47	478	1 123	-	-	-
Zobowiązania handlowe oraz pozostałe	21 290	52 671	17 417	4 043	-	-
Inne zobowiązania finansowe	-	-	-	-	-	-
Odsetki od zobowiązań finansowych	-	-	-	-	-	-
Zobowiązania z tyt. leasingu finansowego	250	594	505	486	941	-
Przeznaczone do obrotu i rozliczane w kwotach netto finansowe instrumenty pochodne	-	-	-	-	-	-

#### 9. Zarządzanie ryzykiem kapitałowym

Celem Grupy w zarządzaniu ryzykiem kapitałowym jest ochrona zdolności Grupy do kontynuowania działalności, a także utrzymanie optymalnej struktury kapitału. Grupa monitoruje kapitał za pomocą wskaźnika zadłużenia. Wskaźnik ten oblicza się jako stosunek zadłużenia netto do łącznej wartości kapitału. Zadłużenie netto oblicza się jako sumę kredytów i pożyczek pomniejszoną o środki pieniężne i ich ekwiwalenty. Łączną wartość kapitału oblicza się jako kapitał własny wykazany w sprawozdaniu z sytuacji finansowej wraz z zadłużeniem netto.

Grupa Kapitałowa "FERRUM" S.A.  
Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres 12 miesięcy kończący się 31 grudnia 2018 roku  
(w tysiącach złotych, o ile nie zaznaczono inaczej)

Wskaźniki zadłużenia przedstawiają się następująco:

	31.12.2018 r.	31.12.2017 r.
Kredyty i pożyczki ogółem	82 281	143 098
minus: środki pieniężne i ich ekwiwalenty	-15 376	-5 671
Zadłużenie netto	66 905	137 427
Kapitał własny razem	128 762	1 557
Kapitał ogółem	195 667	138 984
<b>Wskaźnik zadłużenia</b>	<b>34%</b>	<b>99%</b>

## DODATKOWE INFORMACJE OBJAŚNIAJĄCE

### Nota 1 / Wartości niematerialne /

Wartości niematerialne	Prawo wieczystego użytkowania gruntu	Koszty prac rozwojowych w realizacji	Koszty zakończonych prac rozwojowych	Inne wartości niematerialne oprogramowanie	Razem wartości niematerialne
<b>Wartość brutto na</b>					
01 stycznia 2017 roku	764	-	9 792	1 165	11 721
Zwiększenia	-	-	-	-	-
Zmniejszenia	-	-	-	-	-
<b>Wartość brutto na</b>					
31 grudnia 2017 roku	764	-	9 792	1 165	11 721
<b>Wartość umorzenia na</b>					
01 stycznia 2017 roku	516	-	5 598	1 158	7 272
Zwiększenia	35	-	1 121	7	1 163
Zmniejszenia	-	-	-	-	-
<b>Wartość umorzenia na</b>					
31 grudnia 2017 roku	551	-	6 719	1 165	8 435
<b>Wartość netto na</b>					
31 grudnia 2017 roku	213	-	3 073	-	3 286
<b>Wartość brutto na</b>					
01 stycznia 2018 roku	764	-	9 792	1 165	11 721
Zwiększenia	-	-	-	-	-
Zmniejszenia	-	-	-	-	-
<b>Wartość brutto na</b>					
31 grudnia 2018 roku	764	-	9 792	1 165	11 721
<b>Wartość umorzenia na</b>					
01 stycznia 2018 roku	551	-	6 719	1 165	8 435
Zwiększenia	35	-	1 121	-	1 156
Zmniejszenia	-	-	-	-	-
<b>Wartość umorzenia na</b>					
31 grudnia 2018 roku	586	-	7 840	1 165	9 591
<b>Wartość netto na</b>					
31 grudnia 2018 roku	178	-	1 952	-	2 130

### Amortyzację wartości niematerialnych ujęto w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w następujących pozycjach:

	31.12.2018 r.	31.12.2017 r.
Koszt sprzedanych produktów, towarów i materiałów	1 121	1 121
Koszty sprzedaży	-	-
Koszty administracyjne	35	42
<b>Razem</b>	<b>1 156</b>	<b>1 163</b>

Grupa posiada grunty użytkowane wieczysto o powierzchni 371 821 m<sup>2</sup>.

### Przysłe płatności z tytułu opłat wieczystego użytkowania gruntu

	<b>31.12.2018 r.</b>	<b>31.12.2017 r.</b>
Do roku	796	796
Od roku do 5 lat	3 099	3 092
Powyżej 5 lat	53 698	54 278

Przysłe płatności z tytułu opłat wieczystego użytkowania gruntu zostały zaprezentowane w wartościach niezdyktowanych.

### Nota 2a / Rzeczowe aktywa trwałe /

<b>Rzeczowe aktywa trwałe</b>	<b>31.12.2018 r.</b>	<b>31.12.2017 r.</b>
- budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	24 769	21 848
- urządzenia techniczne i maszyny	79 944	64 309
- środki transportu	1 386	1 428
- inne środki trwałe	2 286	2 255
- środki trwałe w budowie	6 610	9 740
<b>Rzeczowe aktywa trwałe, razem</b>	<b>114 995</b>	<b>99 580</b>

Grupa dokonała odpisów aktualizujących wartość środków trwałych w kwocie 610 tys. zł. W związku z modernizacją linii produkcyjnej środki trwałe objęte odpisem zostaną zastąpione nowymi modelami, których celem jest poprawa uzysku produkcji. Środki trwałe objęte odpisem nie zostały zlikwidowane do 31/12/2018 roku i w związku z powyższym odpis został pomniejszony o roczną amortyzację tych środków.

Majątek Grupy stanowi zabezpieczenie kredytów. Szczegółowa informacja o rodzajach zabezpieczeń została ujawniona w (Nota 12).

### Amortyzację środków trwałych ujęto w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w następujących pozycjach:

	<b>31.12.2018 r.</b>	<b>31.12.2017 r.</b>
Koszt sprzedanych produktów, towarów i materiałów	11 854	11 094
Koszty sprzedaży	-	-
Koszty administracyjne	325	829
<b>Razem</b>	<b>12 179</b>	<b>11 923</b>

Grupa Kapitałowa "FERRUM" S.A.  
Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres 12 miesięcy kończący się 31 grudnia 2018 roku  
(w tysiącach złotych, o ile nie zaznaczono inaczej)

**Nota 2b / Rzeczowe aktywa trwałe /**

	Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu	Inne środki trwałe	Środki trwałe w budowie	Środki trwałe razem
<b>1. WARTOŚĆ POZĄTKOWA</b>						
<b>Na dzień 1 stycznia 2017</b>	<b>45 501</b>	<b>204 607</b>	<b>4 424</b>	<b>8 223</b>	<b>3 418</b>	<b>266 173</b>
a) zwiększenia (z tytułu)	0	951	620	351	8 289	10 211
- nakłady na środki trwałe i przyjęcia do użytkowania	0	727	0	91	2 596	3 414
-leasing	0	224	620	260	1 287	2 391
-inne	0	0	0	0	4 406	4 406
- na środki trwałe w budowie	0	0	0	0	0	0
b) zmniejszenia (z tytułu)	0	74	640	28	1 967	2 709
- likwidacja, sprzedaż	0	67	640	17	-	724
-inne-przemieszczenie wewnętrzne	0	7	0	11	1 967	1 985
<b>Na dzień 31 grudnia 2017</b>	<b>45 501</b>	<b>205 484</b>	<b>4 404</b>	<b>8 546</b>	<b>9 740</b>	<b>273 675</b>
<b>2. UMORZENIE</b>						
<b>Na dzień 1 stycznia 2017</b>	<b>21 751</b>	<b>131 959</b>	<b>2 810</b>	<b>5 569</b>	<b>0</b>	<b>162 089</b>
Zmiany w roku	1 902	9 216	166	722	0	12 006
- amortyzacja za okres	1 902	8 590	684	747	-	11 923
- umorzenie - likwidacja, sprzedaż	0	-74	-518	-25	-	-617
- odpis aktualizujący	0	700	0	0	-	700
<b>Na dzień 31 grudnia 2017</b>	<b>23 653</b>	<b>141 175</b>	<b>2 976</b>	<b>6 291</b>	<b>0</b>	<b>174 095</b>
<b>3. WARTOŚĆ NETTO</b>						
<b>Na dzień 31 grudnia 2017</b>	<b>21 848</b>	<b>64 309</b>	<b>1 428</b>	<b>2 255</b>	<b>9 740</b>	<b>99 580</b>
<b>1. WARTOŚĆ POZĄTKOWA</b>						
<b>Na dzień 1 stycznia 2018</b>	<b>45 501</b>	<b>205 484</b>	<b>4 404</b>	<b>8 546</b>	<b>9 740</b>	<b>273 675</b>
a) zwiększenia (z tytułu)	4 562	24 696	614	1 056	6 367	37 295
- nakłady na środki trwałe i przyjęcia do użytkowania	4 562	464	27	1 056	137	6 246
-leasing	0	0	587	0	0	587
-inne*	0	24 232	0	0	41	24 273
- na środki trwałe w budowie	0	0	0	0	6 189	6 189
b) zmniejszenia (z tytułu)	0	74	493	201	9 497	10 265
- likwidacja, sprzedaż	0	74	493	201	-	768
-inne-przemieszczenie wewnętrzne	0	0	0	0	9 497	9 497
<b>Na dzień 31 grudnia 2018</b>	<b>50 063</b>	<b>230 106</b>	<b>4 525</b>	<b>9 401</b>	<b>6 610</b>	<b>300 705</b>
<b>2. UMORZENIE</b>						
<b>Na dzień 1 stycznia 2018</b>	<b>23 653</b>	<b>141 175</b>	<b>2 976</b>	<b>6 291</b>	<b>0</b>	<b>174 095</b>
Zmiany w roku	1 641	8 987	163	824	0	11 615
- amortyzacja za okres	1 641	9 061	646	831	-	12 179
- umorzenie - likwidacja, sprzedaż	0	-74	-483	-7	-	-564
- odpis aktualizujący	0	0	0	0	-	0
<b>Na dzień 31 grudnia 2018</b>	<b>25 294</b>	<b>150 162</b>	<b>3 139</b>	<b>7 115</b>	<b>0</b>	<b>185 710</b>
<b>3. WARTOŚĆ NETTO</b>						
<b>Na dzień 31 grudnia 2018</b>	<b>24 769</b>	<b>79 944</b>	<b>1 386</b>	<b>2 286</b>	<b>6 610</b>	<b>114 995</b>

\*W dniu 12 maja 2017 r. została zawarta umowa inwestycyjna pomiędzy podmiotami FERRUM S.A. a Fundusz Inwestycji Polskich Przedsiębiorstw Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Aktywów Niepublicznych oraz Rockford Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością oraz ZKS FERRUM S.A. na zakup i uruchomienie linii do produkcji rur spiralnie spawanych.

W związku z uruchomieniem Linii Bender i na podstawie zawartego porozumienia z dnia 30 kwietnia 2018 roku Rockford Sp. z o.o. udostępnił linię technologiczną Ferrum S.A. do użytkowania. Z tytułu korzystania linii Spółka ponosi koszty najmu.

Z uwagi na rozpoczęcie użytkowania przedmiotu oraz nieodwołanego zobowiązania do zakupu bądź leasingu Spółka Dominująca w sprawozdaniu skonsolidowanym na dzień 31 grudnia 2018 roku ujęła zarówno aktywa w postaci środków trwałych, jak i zobowiązanie finansowe w kwotach wyliczonych w oparciu o zapisy umowy. Wartość środka trwałego oszacowano na kwotę 24,1 mln zł.

Zgodnie z zapisami umowy Spółka nie nabyła 100% udziałów w Rockford w terminie do 25 marca 2018 roku i tym samym nie wykonała Opcji Call Linii Bender.

Z uwagi na to, że Spółki FERRUM S.A. oraz ZKS FERRUM S.A. nie skorzystała z praw call Fundusz może zażądać od Podmiotów Uprawnionych odkupienia udziałów SPV lub samej Linii w terminie 1.04.2018r. a 31.01.2019r.(Prawo Put).

W dniu 28 stycznia 2019 roku FERRUM S.A., Rockford Sp. z o.o. oraz Fundusz Inwestycji Polskich Przedsiębiorstw FIZAN zawarły pakiet dokumentów określających zasady nabycia przez Spółkę Linii Bender. Zgodnie z Porozumieniem Fundusz wykonał przysługujące mu na podstawie Umowy Inwestycyjnej Prawo Put, które polegało na opcji żądania przez Fundusz odkupienia udziałów w spółce Rockford Sp. z o.o. lub samej Linii

Bender i tym samym zostało potwierdzone przejście na Spółkę udziałów Rockford Sp. z o.o. (cena Prawa Put) w kwocie 5,9 mln zł.

### Nota 3 / Instrumenty finansowe /

	Pożyczki i należności	Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	Ogółem
<b>31 grudnia 2017</b>			
<b>Aktywa według sprawozdania z sytuacji Finansowej (zgodnie z MSR 39)*</b>			
Pochodne instrumenty finansowe	-	-	-
Należności handlowe oraz pozostałe należności	46 900	-	46 900
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	5 671	-	5 671
<b>Ogółem</b>	<b>52 571</b>	<b>-</b>	<b>52 571</b>
	Zobowiązania wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	Zobowiązania handlowe i inne zobowiązania finansowe	Ogółem
<b>31 grudnia 2017</b>			
<b>Zobowiązania według sprawozdania z sytuacji finansowej</b>			
Pochodne instrumenty finansowe	-	-	-
Zobowiązania handlowe i inne zobowiązania	-	90 069	90 069
Kredyty i pożyczki	-	143 098	143 098
<b>Ogółem</b>	<b>-</b>	<b>233 167</b>	<b>233 167</b>

\*Zgodnie z MSSF 9 Pożyczki i należności zaliczane są od 1.01.2018 r. do kategorii aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu.

	Aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	Ogółem
<b>31 grudnia 2018</b>			
<b>Aktywa według sprawozdania z sytuacji Finansowej (zgodnie z MSSF9)</b>			
Pochodne instrumenty finansowe	-	-	-
Należności handlowe oraz pozostałe należności	65 508	-	65 508
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	15 376	-	15 376
<b>Ogółem</b>	<b>80 884</b>	<b>-</b>	<b>80 884</b>
	Zobowiązania wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	Zobowiązania handlowe i inne zobowiązania finansowe	Ogółem
<b>31 grudnia 2018</b>			
<b>Zobowiązania według sprawozdania z sytuacji finansowej</b>			



Grupa Kapitałowa "FERRUM" S.A.  
Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres 12 miesięcy kończący się 31 grudnia 2018 roku  
(w tysiącach złotych, o ile nie zaznaczono inaczej)

Pochodne instrumenty finansowe	-	-	-
Zobowiązania handlowe i inne zobowiązania	-	63 931	63 931
Kredyty i pożyczki	-	82 281	82 281
<b>Ogółem</b>	<b>-</b>	<b>146 212</b>	<b>146 212</b>

Grupie nie są znane zewnętrzne ratingi klientów.

Nie było przeterminowanych pożyczek udzielonych podmiotom powiązanym, które nie są jednocześnie objęte odpisem na utratę wartości.

#### Nota 4 / Nieruchomość inwestycyjna /

Nieruchomość inwestycyjna	31.12.2018r.	31.12.2017r.
<b>Stan na początek okresu</b>	<b>38 796</b>	<b>57 961</b>
- nieruchomość inwestycyjna	38 796	57 961
<b>Zwiększenia :</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
- przekwalifikowanie środków trwałych do nieruchomości	-	-
- wzrost wartości nieruchomości inwestycyjnej	-	-
<b>Zmniejszenia</b>	<b>-</b>	<b>19 165</b>
- zmniejszenie wartości nieruchomości	-	19 165
<b>Stan na koniec okresu</b>	<b>38 796</b>	<b>38 796</b>

Grupa wykazuje nieruchomości inwestycyjne według wartości godziwej. Wartość godziwa nieruchomości inwestycyjnych na dzień 31 grudnia 2018 oraz 31 grudnia 2017 została oszacowana na podstawie wyceny przeprowadzonej na te dni przez niezależnych rzeczoznawców posiadających kwalifikacje odpowiednie do przeprowadzenia wycen nieruchomości, a także aktualne doświadczenie w takich wycenach dokonywanych w lokalizacjach, w których znajdują się aktywa Grupy. Wartość nieruchomości na dzień 31 grudnia 2018 roku została ustalona na poziomie 38 796 tys. zł.

Wartość rynkowa nieruchomości została dokonana w oparciu o dane wejściowe inne niż pochodzące z aktywnego rynku, które jednak są obserwowalne (poziom III hierarchii ustalenia wartości godziwej zgodnie z MSSF 13). W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 roku nie dokonano żadnych przeniesień między poziomami w hierarchii ustalania wartości godziwej.

Wyceny wartości godziwej gruntów wchodzących w skład nieruchomości inwestycyjnej Spółki Ferrum S.A. położonych w Katowicach przy Al. Murckowskiej, ul. Hutniczej i Porcelanowej przeprowadzono poprzez odniesienie do rynkowych cen transakcyjnych podobnych nieruchomości (metoda porównawcza). Podejście porównawcze polega na określeniu wartości nieruchomości przy założeniu, że wartość wycenianej nieruchomości przy założeniu, że jest równa cenie, jaką uzyskano za nieruchomości podobne, które były przedmiotem obrotu rynkowego, skorygowanej ze względu na cechy różniące te nieruchomości (tj. lokalizację, uzbrojenie/stan zagospodarowania, kształt działki oraz powierzchnię) i ustalonej z uwzględnieniem zmian poziomu cen na skutek upływu czasu. Analiza wrażliwości pokazuje, iż model wyceny porównawczej jest wrażliwy na zmiany cen nieruchomości podobnych przyjętych do wyceny.

Analiza rynku wskazuje, iż na badanym rynku zarejestrowano odpowiednią ilość transakcji, których przedmiotem sprzedaży były nieruchomości gruntowe niezabudowane, podobne do szacowanej nieruchomości. W związku z ilością rejestrowanych transakcji do wyceny nieruchomości zastosowano podejście porównawcze, metodą porównania parami.

Przy metodzie porównania parami porównuje się nieruchomość będącą przedmiotem wyceny, której cechy są znane, kolejno z nieruchomościami podobnymi, które były przedmiotem obrotu rynkowego i dla których znane są ceny transakcyjne, warunki zawarcia transakcji oraz cechy tych nieruchomości.

Na podstawie wielkości poprawek między cechami nieruchomości wycenianej (takimi jak lokalizacja, możliwości inwestycyjne, kształt i wielkość działki, uzbrojenie) oraz nieruchomości przyjętych do porównań oraz wag cech i ich zakresów kwotowych (od 200 do 449 zł) określono wartość nieruchomości z każdej pary porównawczej.

Za jednostkę porównawczą przyjęto 1 m<sup>2</sup> powierzchni gruntu. Wartość średnia 1m<sup>2</sup> wyniosła 426 zł.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku została sporządzona przez niezależnego rzeczoznawcę wycena wartości rynkowej nieruchomości inwestycyjnej. Po wykonaniu analizy lokalnego rynku transakcji nieruchomości gruntowych niezabudowanych, przeznaczonych pod zabudowę przemysłową i magazynową, o podobnych do nieruchomości szacowanej oraz analizy poziomu cen transakcyjnych i cech nieruchomości kształtujących te ceny potwierdzona została wartość rynkowa nieruchomości na poziomie 31 226 tys. zł.

Do wyceny nieruchomości inwestycyjne w spółce ZKS Ferrum S.A. w skład której wchodzi nieruchomość gruntowa zabudowana budynkiem biurowo-usługowym położonej w Katowicach, przy ul. Porcelanowej zastosowano podejście dochodowe – technika dyskontowania strumieni pieniężnych.

Przy użyciu techniki dyskontowania strumieni dochodów wartość aktywów określa się jako sumę zdyskontowanych strumieni zmiennych dochodów przewidywanych do uzyskania z dzierżawy majątku w poszczególnych latach przyjętego okresu prognozy, powiększoną o zdyskontowaną wartość rezydualną pozostającą po okresie dzierżaw.

Liczba lat okresu prognozy jest zależna od przewidywanego okresu, w którym dochody pochodzące z dzierżawy wycenianego majątku będą ulegały zmianie. Wartość rezydualna przedstawia wartość dzierżawionego majątku trwałego po upływie ostatniego roku okresu prognozy przyjętego do dyskontowania strumieni dochodów.

Wartość rezydualna obliczona jest jako zdyskontowana wartość tego majątku, jaką może ten majątek sobą reprezentować i wynikającą z jego szacowanej trwałości.

Dyskontowania dokonuje się na dzień określenia wartości nieruchomości przy użyciu stopy dyskontowej. Stopa dyskontowa powinna uwzględnić stopę zwrotu wymaganą przez nabywców podobnego majątku podobnych do nieruchomości wycenianej, przy uwzględnieniu stopnia ryzyka inwestowania na danym rynku.

Przy określeniu wartości rynkowej nieruchomości gruntowej jako przedmiotu prawa użytkowania wieczystego stosuje się podejście porównawcze, przyjmując ceny transakcyjne uzyskiwane przy sprzedaży nieruchomości gruntowych niezabudowanych jako przedmiotu prawa użytkowania wieczystego, z uwzględnieniem wysokości stawek procentowych opłat rocznych i niewykorzystanego okresu trwania prawa użytkowania wieczystego.

Biorąc pod uwagę charakter nieruchomości oraz dostępne dane rynkowe, wartość rynkową działek gruntu wyceniono w podejściu porównawczym, przy zastosowaniu metody korygowania ceny średniej.

Wartość nieruchomości inwestycyjnej ZKS Ferrum S.A. przeprowadzona wg aktualnego stanu nieruchomości, cen obowiązujących w dniu szacowania oraz zasad i trybu sporządzania operatu szacunkowego została wyceniona na 31 grudnia 2018 roku na kwotę 7 570 000 zł, w tym wartość rynkowa prawa wieczystego użytkowania gruntu 855 000 zł. W porównaniu do wartości na 31 grudnia 2017 wartość nieruchomości inwestycyjnej spółki ZKS Ferrum S.A. nie uległa zmianie.

Grupa utrzymuje nieruchomość ( w postaci prawa użytkowania wieczystego oraz budynków)w celu wzrostu wartości.

Nieruchomość gruntowa Ferrum S.A. o łącznej powierzchni 74 524 m<sup>2</sup> składa się z działek oznaczonych nr 5/5, 5/6, 20/29, 20/31, 20/32, 20/33, 20/37, 7/5, 7/6, 7/7.

Nieruchomość inwestycyjna w spółce ZKS Ferrum S.A. składa się z działki gruntowej zabudowanej budynkiem biurowo-usługowym oznaczonej nr 20/39 o powierzchni 4 179 m<sup>2</sup> oraz powierzchni użytkowej budynku 2 993,6 m<sup>2</sup>.

Grupa w roku 2018 poniosła koszty z tytułu opłaty PWUG dotyczące wydzielonej nieruchomości na poziomie 172 tys. zł oraz podatku od nieruchomości w kwocie 145 tys. zł.

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 roku nie dokonano żadnych przeniesień między poziomami w hierarchii ustalenia wartości godziwej.

## Nota 5 / Zapasy /

Zapasy	31.12.2018 r.	31.12.2017 r.
Materiały	33 877	15 513
Odpisy z tytułu aktualizacji wartości materiałów	-2 439	-3 009
Półprodukty i produkty w toku	8 826	10 890
Odpis aktualizujący produkcję w toku	-1 984	-3 512
Produkty gotowe	24 347	12 772
Odpis z tytułu aktualizacji wartości produktów gotowych	-1 805	-1 123
Towary	198	6 488

Grupa Kapitałowa "FERRUM" S.A.  
Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres 12 miesięcy kończący się 31 grudnia 2018 roku  
(w tysiącach złotych, o ile nie zaznaczono inaczej)

Odpisy z tytułu aktualizacji wartości towarów	-3	-270
<b>Zapasy netto razem</b>	<b>61 017</b>	<b>37 749</b>
	<b>61 017</b>	<b>37 749</b>

Zaktualizowano odpis dla materiałów, towarów nierotujących oraz produkcji w toku.

Zaktualizowano odpis dla zapasów wyrobów gotowych, których koszt wytworzenia przekracza wartość netto możliwą do uzyskania.

Utworzono odpis aktualizujący wartość produkcji w toku z uwagi na spadek cen sprzedaży na rynku.

Wartość zapasów ujęta jako koszt bieżącego okresu wyniosła 256 446 tys. zł.

W Grupie na 31.12.2018 rok zapasy o wartości 4 mln zł stanowią zastaw na rzecz CZH S.A.. Na zapasach o wartości 3 mln zł został ustanowiony zastaw rejestrowy stanowiący zabezpieczenie kredytu w Śląskim Banku Spółdzielczym „SILESIA”.

**Zmiany stanu odpisu aktualizującego zapasów przedstawia poniższa tabela**

	Okres od 1.01.2018 r. do 31.12.2018 r.	Okres od 1.01.2017 r. do 31.12.2017 r.
Stan na początek okresu 1 stycznia	7 914	5 260
Utworzenie odpisu	5 257	6 446
Odwrocenie odpisu	6 940	3 792
<b>Stan na koniec okresu 31 grudnia</b>	<b>6 231</b>	<b>7 914</b>
	<b>6 231</b>	<b>7 914</b>

Zmiany stanu z tytułu utraty wartości zapasów zostały ujęte w pozostałych kosztach i przychodach operacyjnych skonsolidowanego rachunku zysków i strat (nota 15 i 16).

#### Nota 6 / Należności handlowe oraz pozostałe należności /

	31.12.2018 r.	31.12.2017 r.
Należności handlowe brutto	111 570	93 029
Udzielone pożyczki	1 346	1 500
Kaucje wpłacone	-	-
Minus: odpis aktualizujący wartości należności	-47 408	-47 629
<b>Należności finansowe netto</b>	<b>65 508</b>	<b>46 900</b>
Należności z tyt. podatków, dotacji, ceł, ubezpieczeń	2 140	2 686
Pozostałe należności	18 154	21 358
Zaliczki wpłacone	9 278	1 850
Minus: odpisy aktualizujące wartość należności	-217	-142
<b>Należności niefinansowe netto</b>	<b>29 355</b>	<b>25 752</b>
<b>Ogółem</b>	<b>94 863</b>	<b>72 652</b>
Minus: część długoterminowa	634	1 046
<b>Należności handlowe oraz pozostałe należności część krótkoterminowa</b>	<b>94 229</b>	<b>71 606</b>
<b>- w tym od jednostek powiązanych</b>	<b>62</b>	<b>3 682</b>
	<b>94 229</b>	<b>71 606</b>

W ramach pozostałych należności wykazane są niezafakturowane należności dotyczące kontraktów rozliczanych wg stopnia zaawansowania (realizowanych przez ZKS Ferrum).

Na każdy dzień bilansowy dokonywana jest aktualizacja szacunków całkowitych przychodów oraz kosztów z tytułu realizowanych projektów długoterminowych. Zgodnie z MSSF 15 Spółka ujmuje przychody ze sprzedaży, gdy przekazuje klientowi kontrolę nad przyrzeczonymi dobrami lub usługami. Przychody są ujmowane w miarę upływu czasu, w sposób obrazujący stopień wykonania umowy, a jednostce przysługuje egzekwowanie prawa do zapłaty za dotychczasowe wykonane świadczenia oraz w wyniku wykonania świadczenia nie powstaje składnik aktywów o alternatywnym zastosowaniu.

Dla każdego zobowiązania do wykonania świadczenia spełnionego w miarę upływu czasu, Spółka ujmuje przychody w oparciu o metody oparte na nakładach (udział kosztów poniesionych do dnia ustalenia przychodów w całkowitych przewidywanych/budżetowanych kosztach).

Spółka ZKS FERRUM do szacowania indywidualnej ceny sprzedaży stosuje podejście opierające się na oczekiwanych kosztach powiększonych o marżę (dla każdego zlecenia opracowany jest budżet kosztów), a

zatem zastosowanie wyżej opisanej metody ujmowania przychodów pozwala na rzetelne ich zaprezentowanie zgodnie ze stopniem zaawansowania realizowanych zamówień/kontraktów.

Wycena kontraktów kalkulowana zgodnie ze stopniem ich zaawansowania prezentowana jest w aktywach sprawozdania z sytuacji finansowej w pozycji „Pozostałe należności” w przypadku dodatniej wyceny bądź w pasywach w pozycji „Pozostałe zobowiązania” w przypadku ujemnej wyceny.

Jako pozostałe należności wykazane są niezafakturowane należności dotyczące kontraktów rozliczanych wg stopnia zaawansowania:

17 000 tys. zł PLN na 31.12.2017 r.

13 495 tys. zł PLN na 31.12.2018 r.

Rozpoznany na 31 grudnia 2017 roku zysk dotyczący niezafakturowanych należności wynikających z wyceny kontraktu wynosi ok. 2,5 mln zł, na dzień 31 grudnia 2018 zysk wynosi 1,5 mln zł.

Kwota przychodów za 2018 rok z tytułu wyżej opisanych kontraktów stanowi blisko 100% przychodów ze sprzedaży produktów Spółki ZKS Ferrum S.A..

### Struktura wiekowa przeterminowanych należności handlowych wykazujących utratę wartości:

	31.12.2018 r.	31.12.2017 r.
Do 1 miesiąca	-	-
Od 1 do 3 miesięcy	-	75
Od 3 do 6 miesięcy	-	-
Od 6 do 12 miesięcy	-	30
Powyżej 12 miesięcy	46 279	46 026
<b>Ogółem</b>	<b>46 279</b>	<b>46 131</b>

Pozostałe kategorie należności handlowych nie zawierają pozycji o obniżonej wartości.

W roku 2018 z uwagi na częściową spłatę pożyczki zaktualizowano odpis w kwocie 155 tys. zł, co zostało ujęte w przychodach finansowych (Nota 17).

### Zmiana stanu odpisu aktualizującego należności handlowych i pozostałych przedstawia poniższa tabela:

	31.12.2018 r.	31.12.2017 r.
<b>Stan na początek okresu 1 stycznia</b>	<b>47 771</b>	<b>48 395</b>
Utworzenie odpisu	444	623
Należności spisane w trakcie roku, jako nieściągalne	-	164
Zapłata należności i odsetek	590	1 083
<b>Stan na koniec okresu 31 grudnia</b>	<b>47 625</b>	<b>47 771</b>

Zmiany stanu odpisu z tytułu utraty wartości należności handlowych zostały ujęte w pozostałych kosztach operacyjnych i finansowych skonsolidowanego rachunku zysków i strat (nota 15, 16 i 17)

### Wartości bilansowe należności handlowych Grupy są wyrażone w następujących walutach:

	31.12.2018 r.	31.12.2017 r.
W walucie polskiej (złoty polski)	10 885	9 213
W walutach obcych ( wg walut po przeliczeniu na zł)	54 623	37 943
- w walucie EURO	12 703	9 097
<b>Ogółem</b>	<b>65 508</b>	<b>47 156</b>

**Nota 7 / Środki pieniężne i ich ekwiwalenty /**

	31.12.2018 r.	31.12.2017 r.
Środki pieniężne w banku i kasie	15 376	5 671
<b>Środki pieniężne razem</b>	<b>15 376</b>	<b>5 671</b>

**Nota 8 / Kapitał podstawowy oraz akcje własne /**

**Struktura kapitału podstawowego jednostki dominującej na 31.12.2018r.**

Seria/emisja	Rodzaj akcji	Liczba akcji	Wartość serii/emisji wg wartości nominalnej	Data rejestracji
A	Zwykłe	4 314 000	13 330	01-06-1995
B	Zwykłe	3 000 000	9 270	28-04-1997
C	Zwykłe	3 074 433	9 500	19-09-2003
D	Zwykłe	1 883 193	5 819	20-05-2005
E	Zwykłe	12 271 626	37 920	14-01-2008
F	Zwykłe	33 368 233	103 107	27-02-2018
<b>Kapitał podstawowy razem</b>		<b>57 911 485</b>	<b>178 946</b>	

Wartość nominalna jednej akcji wynosi 3,09 zł.

Wszystkie akcje wyemitowane przez Jednostkę dominującą zostały w pełni opłacone.

Zgodnie z Uchwałą nr 2/2010 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia "FERRUM" S.A. z dnia 25 listopada 2010r. oraz Uchwałą Zarządu nr 278/VI/11 Spółka 7 września 2011r. rozpoczęła skup akcji własnych.

Po uzyskaniu pozytywnej opinii Rady Nadzorczej, Zarząd postanowił zakończyć skup akcji własnych w dniu 29 marca 2012 r.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku w ramach rozpoczętego programu skupu nabyto 1 386 386 akcji za kwotę 12 899 tys. zł.

W dniu 23 lipca 2018 roku Spółka w wyniku odpowiedzi na ogłoszone wezwanie dokonała sprzedaży 1 386 386 sztuk akcji własnych. Środki pieniężne pozyskane ze sprzedaży akcji własnych zostały przeznaczone na zasilenie kapitału obrotowego. Sprzedaż akcji pozostała bez wpływu na wynik finansowy Spółki, ale spowodowała zmiany w kapitale własnym. Ujemna różnica między ceną sprzedaży, pomniejszoną o koszty sprzedaży, a ich ceną nabycia została pokryta kapitałem rezerwowym Spółki Dominującej.

W dniu 27 lutego 2018 roku zostało zarejestrowane w KRS podwyższenie kapitału zakładowego z kwoty 75 838 648,68 zł do kwoty 178 946 488,65 zł o kwotę 103 107 839,97 zł w wyniku konwersji łącznie 33 368 233 akcji serii F objętych przez wierzycieli Spółki zgodnie z zatwierdzonym układem.

**Struktura akcjonariatu na dzień 31.12.2017r.**

Akcjonariusz	Ilość akcji	% udział w kapitale zakładowym	Ilość głosów na WZ	% udział w ogólnej liczbie głosów na WZ
Podmioty powiązane z Panem Sławomirem Bajorem*	6 982 393*	28,45%*	6 982 393	28,45%
ArcelorMittal Poland S.A.	3 122 687	12,72%	3 122 687	12,72%
ArcelorMittal Flat Carbone Europe S.A.	2 624 045	10,69%	2 624 045	10,69%
Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A.	5 434 648	22,14%	5 434 648	22,14%
Akcje własne	1 386 386	5,65%	1 386 386	5,65%
Pozostali	4 993 093	20,35%	4 993 093	20,35%
<b>Razem</b>	<b>24 543 252</b>	<b>100,00%</b>	<b>24 543 252</b>	<b>100,00%</b>

\*Łączna ilość akcji, przy czym podmiotami posiadającymi samodzielnie powyżej 5% w ogólnej liczbie głosów FERRUM S.A. są BSK Return S.A. oraz Anguilla Investment Sp. z o.o., które posiadają bezpośrednio odpowiednio 3 858 482 akcji FERRUM S.A., co stanowi 15,72% kapitału zakładowego oraz 2 403 252 akcji FERRUM S.A., co stanowi 9,79% kapitału zakładowego.

### Struktura akcjonariatu na dzień 31.12.2018r.

Akcjonariusz	Ilość akcji	% udział w kapitale zakładowym	Ilość głosów na WZ	% udział w ogólnej liczbie głosów na WZ
Watchet Sp. z o.o.	19 654 805	33,94%	19 654 805	33,94%
Fundusz Inwestycji Polskich Przedsiębiorstw Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Aktywów Niepublicznych	9 141 624	15,79%	9 141 624	15,79%
MM Asset Management Sp. Z o.o.	12 196 083	21,06%	12 196 083	21,06%
Mezzanine Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Aktywów Niepublicznych	6 599 186	11,40%	6 599 186	11,40%
BSK Return S.A.	3 858 482	6,66%	3 858 482	6,66%
Pozostali	6 461 305	11,16%	6 461 305	11,16%
<b>Razem</b>	<b>57 911 485</b>	<b>100,00%</b>	<b>57 911 485</b>	<b>100,00%</b>

### Nota 9 / Rezerwy na zobowiązania/

	Rezerwa na kary umowne	Rezerwa na sądowe nakazy zapłaty	Pozostałe rezerwy	Razem
<b>Stan na 31 grudnia 2017 roku</b>	-	222	2 223	2 445
W tym:				
Krótkoterminowe	-	222	2 223	2 445
Ujęcie w sprawozdaniu z całkowitych dochodów				
- Utworzenie dodatkowych rezerw	-	-	486	486
Rozwiązanie rezerw				
W tym:				
- w części wykorzystanej	-	-22	-1 583	-1 605
- części niewykorzystanej	-	-	-	-
<b>Stan na 31 grudnia 2018 roku</b>	-	200	1 126	1 326
W tym:				
Krótkoterminowe	-	200	1 126	1 326

### Nota 9a / Rezerwy na świadczenia pracownicze /

Ujęte w sprawozdaniu z sytuacji finansowej rezerwy z tytułu:

	31.12.2018 r.	31.12.2017 r.
<b>Długoterminowe</b>		
Rezerwy na nagrody jubileuszowe	2 780	2 799
Rezerwy na odprawy emerytalne	972	915
<b>Razem</b>	<b>3 752</b>	<b>3 714</b>

Grupa Kapitałowa "FERRUM" S.A.  
Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres 12 miesięcy kończący się 31 grudnia 2018 roku  
(w tysiącach złotych, o ile nie zaznaczono inaczej)

**Krótkoterminowe**

Rezerwy na nagrody jubileuszowe	513	539
Rezerwy na odprawy emerytalne	83	76
Pozostałe rezerwy	840	739
<b>Razem</b>	<b>1 436</b>	<b>1 354</b>

Wysokość zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych na 31.12.2018r. została wyliczona przez niezależną firmę doradztwa aktuarialnego.

Główne zastosowane założenia aktuarialne:

- 1) Na wyliczenie rezerwy istotne znaczenie wywarła wysokość stopy dyskontowej, która odzwierciedla zmianę wartości pieniądza w czasie. W założeniach przyjęto stopę dyskontową opartą na aktualnej rentowności obligacji skarbowych. W celu ustalenia dyskonta dla okres, który znajduje się pomiędzy znanymi terminami wykupu obligacji skarbowych (od 2 do 10 lat) zastosowano prognozę opartą na funkcji liniowej, natomiast dla okresów krótszych niż 2 lata lub dłuższych niż 10 lat oszacowano stopę dyskontową poprzez ekstrapolację bieżącego oprocentowania obligacji skarbowych wzdłuż krzywej rentowności opartej na funkcji logarytmicznej.  
Stopa dyskontowa przyjęta do kalkulacji rezerw na 31.12.2018 r. wynosi 2,92%.
- 2) Do wyliczenia rezerw na nagrody jubileuszowe oraz odprawy emerytalne przyjęto wskaźnik wzrostu podstawy na poziomie 6,03 % dla Ferrum S.A. oraz 3,89% dla spółki ZKS Ferrum S.A., który został wyliczony na podstawie danych publikowanych corocznie przez Komisję Trójstronną dotyczących wysokości minimalnego wynagrodzenia.
- 3) Przyjęto średnią wartość współczynnika rotacji obliczoną na podstawie danych z okresu 2016-2018 na poziomie 14,10% dla spółki Ferrum S.A. oraz dla ZKS Ferrum S.A. 18,72%. Współczynnik rotacji obliczany jest jako iloraz osób, które w danym roku odeszły z pracy i średniorocznego zatrudnienia.

Opis dodatkowych ujawnień MSR

**Koszty bieżącego zatrudnienia**, tj. wzrost wartości bieżącej zobowiązań z tytułu określonych świadczeń wynikających z pracy wykonywanej przez pracowników w okresie bieżącym;

**Koszty odsetkowe** od zobowiązania z tytułu określonych świadczeń to zmian wartości zobowiązania początkowego w trakcie okresu spowodowana wpływem czasu;

**Zyski i straty aktuarialne** to wszelkie zmiany wartości bieżącej zobowiązania z tytułu określonych świadczeń, wynikające z:

- skutków zmian założeń aktuarialnych,

- korekt założeń aktuarialnych ex post (skutków różnic pomiędzy poprzednimi założeniami aktuarialnymi a tym, co faktycznie nastąpiło) oraz z tytułu różnic między rzeczywistym a poprzednio przyjętym wzrostem wynagrodzeń i inne zmiany wartości przyszłego zatrudnienia;

**Koszty przyszłego zatrudnienia**, tj. zmiana wartości bieżącej zobowiązania z tytułu określonych świadczeń za pracę wykonywaną przez pracowników w ubiegłych okresach, pojawiająca się w okresie bieżącym w wyniku zmiany programu lub ograniczenia programu oraz wszelkie zyski i straty z tytułu rozliczenia.

Grupa Kapitałowa "FERRUM" S.A.  
Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres 12 miesięcy kończący się 31 grudnia 2018 roku  
(w tysiącach złotych, o ile nie zaznaczono inaczej)

Wyceną aktuarialną oparto o następujące podstawowe założenia:  
dla Ferrum S.A.

Wycenę aktuarialną oparto o następujące podstawowe założenia:	na dzień: 2018-12-31	na dzień: 2017-12-31
Średni zakładany roczny wzrost podstaw kalkulacji rezerwy na odprawy emerytalno-rentowe	6,03%	5,60%
Średni zakładany roczny wzrost podstaw kalkulacji rezerwy na odprawy nagrody jubileuszowe	6,03%	5,60%
Współczynnik rotacji (zwolnień) pracowników	10, 88%	13, 44%
średnioważony okres dyskontowania wszystkich wypłat	17 lat 11 miesięcy	17 lat 6 miesięcy
stopa dyskontowa dla średnioważonego okresu dyskontowania	2, 92%	2,91%

dla ZKS Ferrum S.A.

Wycenę aktuarialną oparto o następujące podstawowe założenia:	na dzień: 2018-12-31	na dzień: 2017-12-31
Średni zakładany roczny wzrost podstaw kalkulacji rezerwy na odprawy emerytalno-rentowe	3, 89%	3,89%
Współczynnik rotacji (zwolnień) pracowników	18, 72%	23, 87%
średnioważony okres dyskontowania wszystkich wypłat	24 lat 11 miesięcy	24 lat 11 miesięcy
stopa dyskontowa dla średnioważonego okresu dyskontowania	3, 04%	3, 04%

Zmiany wartości bieżącej zobowiązania z tytułu odpraw emerytalnych i nagród jubileuszowych w okresie bieżącym kształtowały się następująco:

Uzgodnienie bilansu otwarcia z bilansem zamknięcia dla zobowiązań netto z tytułu odpraw emerytalnych i nagród jubileuszowych	01-01-2018 - 31-12-2018
Wartość bieżąca zobowiązania z tytułu świadczeń po okresie zatrudnienia	5 067
Koszt bieżącego zatrudnienia	999
Koszty odsetkowe	94
Ponowna wycena zobowiązania z tytułu świadczeń po okresie zatrudnienia (A+B)	574
A. Zyski i straty aktuarialne z tytułu zmiany założeń aktuarialnych na skutek zmian założeń demograficznych (rotacja pracowników)	-85
na skutek zmian założeń finansowych (stopa dyskontowa, planowany wzrost wynagrodzeń)	-164
B. Zyski i straty aktuarialne ex post z tytułu różnic między rzeczywistym a poprzednio przyjętym wzrostem wynagrodzeń oraz inne zmiany wartości przeszłego zatrudnienia	79
	659
Świadczenia wypłacone i korekta wartości początkowej zobowiązania spowodowana odejściem pracownika	-1 545
Wartość bieżąca zobowiązania z tytułu określonych świadczeń na koniec roku	5 188

Analiza wrażliwości

Analiza wrażliwości dla każdego istotnego założenia aktuarialnego na koniec okresu sprawozdawczego, pokazująca, jaki wpływ na zobowiązanie z tytułu odpraw emerytalnych i nagród jubileuszowych miałyby zmiany w odpowiednich założeniach aktuarialnych.				
Założenie aktuarialne	Procentowa zmiana wskaźnika	Wartość rezerwy po korekcie	Kwotowa zmiana rezerwy	Procentowa zmiana rezerwy
Stopa dyskontowa	+1,00%	4 967	-221	-1,98%
Stopa dyskontowa	-1,00%	5 433	245	7,23%
Rotacja pracowników	+1,00%	4 923	-265	-2,84%
Rotacja pracowników	-1,00%	5 481	293	8,16%
Wskaźnik wzrostu wynagrodzeń	+1,00%	5 425	237	7,07%
Wskaźnik wzrostu wynagrodzeń	-1,00%	5 008	-180	-1,16%



### Średnia liczba pracowników

	31.12.2018 r.	31.12.2017 r.
Liczba pracowników	455	449

### Nota 10 / Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania /

	31.12.2018 r.	31.12.2017 r.
Zobowiązania handlowe, w tym:	59 323	79 779
- wobec jednostek powiązanych	5 123	32
Zobowiązania wobec banku z tyt. factoringu	-	-
Zobowiązania z tyt. leasingu finansowego	4 496	5 924
Zobowiązania z tyt. umowy inwestycyjnej*	22 904	-
Zobowiązania pozostałe	112	116
<b>Zobowiązania finansowe razem</b>	<b>86 835</b>	<b>85 819</b>
<b>Zobowiązania niefinansowe, w tym:</b>	<b>21 431</b>	<b>17 539</b>
Przychody przyszłych okresów	798	1 268
Pozostałe zobowiązania, w tym:	20 633	16 271
- zobowiązania z tyt. wynagrodzeń	1 746	1 658
- zobowiązania z tyt. podatków, ceł i innych świadczeń	11 829	9 673
- zobowiązania z tyt. otrzymanych zaliczek	3 777	467
- zobowiązania pozostałe	3 281	4 473
<b>Razem zobowiązania handlowe i pozostałe Zobowiązania</b>	<b>108 266</b>	<b>103 358</b>
W tym część:		
Długoterminowa	2 965	4 295
Krótkoterminowa	105 301	99 063

\* W związku z użytkowaniem Linii Bender oraz na podstawie podpisanych umów najmu i nieodwołanego zobowiązania do zakupu Spółka ujęła aktywa w postaci środków trwałych i „zobowiązania finansowe” na dzień 31 grudnia 2018 r.. Szczegółowa informacja dotycząca ujęcia linii została opisana w Nocie 2.

### Zobowiązania z tytułu umów leasingu finansowego

	31.12.2018 r.	31.12.2017 r.
Do roku	1 858	2 428
Od roku do 5 lat	2 638	3 496
Powyżej 5 roku	-	-
<b>Razem</b>	<b>4 496</b>	<b>5 924</b>

### Uzgodnienie minimalnych opłat leasingowych

	31.12.2018 r.	31.12.2017 r.
Zobowiązania z tyt. leasingu finansowego	4 496	5 924
Przyszłe zobowiązania z tyt. odsetek	323	365
<b>Minimalne płatności leasingowe</b>	<b>4 819</b>	<b>6 289</b>

Grupa jako leasingobiorca na 31.12.2018 r. posiada umowy leasingowe o charakterze finansowym. Umowy dotyczą głównie środków transportu oraz urządzeń technicznych i zawierane są głównie na okres 3 lat. Wartość netto środków trwałych w leasingu na dzień 31.12.2017 wynosi 7 791 tys. zł, w tym: środki transportu 729 tys. zł oraz inne środki trwałe 7 062 tys. zł. Wartość netto środków trwałych w leasingu na dzień 31.12.2018 wynosi 7 746 tys. zł, w tym: środki transportu 1 130 tys. zł oraz inne środki trwałe 6 616 tys. zł.

## Dotacje

	31.12.2018 r.	31.12.2017 r.
Dotacje - dofinansowanie prac rozwojowych	798	1 268
Dotacja- dofinansowanie kompetencji personelu	-	-
<b>Razem</b>	<b>798</b>	<b>1 268</b>

Grupa w latach 2007 i 2008 otrzymała w kwocie 2 135 tys. zł dotację do aktywów na realizację opracowania i wdrożenia technologii wytwarzania wielkogabarytowych kształtowników zimno giętych na podstawie Umowy o dofinansowanie wykonanie projektu celowego nr 6 ZR9 2006C/06782 z dnia 1.12.2006 r. zawartej z Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Dotacja rozliczana jest na przychody proporcjonalnie do stopnia amortyzowania wartości niematerialnych sfinansowanych tą dotacją. Na dzień 31.12.2018 r. nierozliczona kwota dotacji prezentowana jest w rozliczeniach międzyokresowych przychodów, w tym:

- długoterminowych 328 tys. zł
- krótkoterminowych 470 tys. zł

W latach 2010-2012 roku Grupa otrzymała dotację w kwocie 1 938 tys. zł na realizację epoksydowania powierzchni wewnętrznej rur spawanych i kształtowników zimno giętych zgrzewanych prądami wielkiej częstotliwości na podstawie Umowy o dofinansowanie wykonanie projektu celowego nr 6 ZR7 2009C/07343 z dnia 27.10.2010 r. zawartej z Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

## Nota 11 / Pochodne instrumenty finansowe /

### Walutowe kontrakty terminowe typu forward

	31.12.2018 r.		31.12.2017 r.	
	Aktywa	Zobowiązania	Aktywa	Zobowiązania
Ogółem	-	-	-	-
Krótkoterminowe	-	-	-	-
Długoterminowe	-	-	-	-

Grupa wycenia instrumenty pochodne w wartości godziwej przez wynik finansowy z zastosowaniem technik wyceny opartych na danych rynkowych (Level 2 zgodnie z MSSF).

## Nota 12 / Kredyty i pożyczki /

	Kredyty i pożyczki	31.12.2018 r.	31.12.2017 r.
<b>Długoterminowe</b>			
Pożyczki		62 291	41 386
		62 291	41 386
<b>Krótkoterminowe</b>			
Kredyty bankowe/pożyczki		11 207	85 413
Kredyt w rachunku bieżącym		8 783	16 299
		19 990	101 712
<b>Razem kredyty i pożyczki</b>		<b>82 281</b>	<b>143 098</b>

Wartość godziwa kredytów nie różni się istotnie od ich wartości bilansowej, ponieważ wpływ dyskonta nie jest znaczący.

W dniu 29 grudnia 2017 roku Sąd zatwierdził układ częściowy przyjęty przez wierzycieli FERRUM S.A.. Układem częściowym zostały objęte wierzytelności powstałe z tytułu finansowania działalności Spółki Dominującej w formie udzielonych kredytów i pożyczek przysługujące wierzycielom w kwocie 126,8 mln zł na 31.12.2017 rok.

Wszystkie wierzytelności zgłoszone zostały objęte konwersją poprzez objęcie w 2018 roku Wierzycieli akcji Spółki FERRUM S.A. serii F.

Szczegółowy opis konwersji zobowiązań wierzytelności na akcje spółki FERRUM S.A. został opisany w nocie nr 8.

**Struktura walutowa kredytów zawartych przez Grupę:**

	<b>31.12.2018 r.</b>	<b>31.12.2017 r.</b>
Złoty polski	82 281	143 098
<b>Ogółem</b>	<b>82 281</b>	<b>143 098</b>

**Grupa dysponuje następującymi niewykorzystanymi liniami kredytowymi:**

	<b>31.12.2018 r.</b>	<b>31.12.2017 r.</b>
O zmiennym oprocentowaniu: - wygasające w ciągu jednego roku	4 229	3 100

Limity wygasające w ciągu jednego roku to limity przyznawane na okres jednego roku.

**Zobowiązania z tytułu kredytów wraz z zabezpieczeniami**

Nazwa jednostki, siedziba	Kwota pożyczki		Termin spłaty	Zabezpieczenia
	wg umowy	stan na 31.12.2018		
mBank	6 000	5 458	31.01.2019	Hipoteka umowna na nieruchomości objętej kw nr KA1K/00057434/7, cesja wierzytelności z polisy ubezpiecz., poręczenie FERRUM SA. Warunki oprocentowania - WIBOR 1M+marża
BGŻ PNB Paribas S.A. (dawniej Raiffeisen Bank Polska S.A.)	6 500	1 381	29.11.2019	Hipoteka łączna do kwoty 15 mln na nieruchomości objętej kw nr KA1K/00052098/4 oraz kw nr KA1K/00112960/7 wraz z cesją z umowy ubezpieczenia w/w nieruchomości; cesja wierzytelności przysługujących kredytobiorcy z tytułu finansowanych kontraktów. Warunki oprocentowania - dla PLN - WIBOR 1M+marża, dla EUR - EURIBOR 1M+marża, dla USD - LIBOR 1M+marża.
Śląski Bank Spółdzielczy "SILESIA"	6 000	1 944	09.01.2019	Hipoteka do kwoty 18 mln zł na prawie wieczystego użytkowania nieruchomości obejmującej działkę grunt nr 20/39 objętej kw nr KA1K/00129388/5, cesja wierzytelności z polisy ubezpiecz., sądowy zastaw rejestrowy na zapasach o wartości 5 mln zł wraz z cesją praw z polisy ubezpieczeniowej, weksel własny in blanco. Warunki oprocentowania - WIBOR 1M+marża.
<b>Razem</b>		<b>8 783</b>		

### Zobowiązania z tytułu pożyczek wraz z zabezpieczeniami

Nazwa jednostki, siedziba	Kwota pożyczki		Termin spłaty	Zabezpieczenia i główne warunki
	wg umowy	stan na 31.12.2018		
WATCHET Sp. z o.o. Warszawa	10 200	10 200	Luty 2019 r.	Zastaw rejestrowy na środkach trwałych do kwoty 15,3 mln ustanowiony na: System transportu śrutowania i malowania rur; Linia do produkcji rur spiralnych, Linia do produkcji rur zgrzewanych; Hipoteka do kwoty 15,3 mln ustanowiona przez Spółkę na nieruchomości, dla której prowadzona jest księga wieczysta o nr KA1K/00038142/4, KA1/00136366/7, KA1/00136367/4 oraz hipoteka łączna do kwoty 15,3 mln ustanowiona dla nieruchomości dla której jest prowadzona księga KA1K/00054156/3, KA1K/00074274/2, KA1K/00049887/8, KA1K/00106112/3, oraz KA1K/00131534/1, poręczenie ZKS FERRUM S.A. do kwoty 15,3 oświadczenie Spółki o poddaniu się egzekucji. Warunki oprocentowania - oprocentowanie stałe w wysokości 10 %
WATCHET Sp. z o.o. Warszawa	59 500	59 500	Maj 2020 r.	Zastaw rejestrowy na środkach trwałych do kwoty 89,3 mln ustanowiony na: Linia do produkcji rur spawanych; Linia do produkcji rur zgrzewanych, System transportu śrutowania i malowania rur. Hipoteka do kwoty 89,3 mln ustanowiona przez Spółkę na nieruchomości, dla której prowadzona jest księga wieczysta o nr KA1K/00038142/4, KA1/00136366/7, KA1/00136367/4 oraz hipoteka łączna do kwoty 89,3 mln ustanowiona dla nieruchomości dla której jest prowadzona księga KA1K/00054156/3, KA1K/00074274/2, KA1K/00049887/8, KA1K/00106112/3, oraz KA1K/00131534/1, oświadczenie Spółki o poddaniu się egzekucji. Warunki oprocentowania - oprocentowanie stałe w wysokości 8%.
Odsetki naliczone		3 798	Odsetki naliczone	
<b>Razem</b>		<b>73 498</b>		

W dniu 21 lutego 2018 r. roku FERRUM S.A. zawarła umowę pożyczki na kwotę 10,2 mln zł. Spółka zobowiązała się do spłaty pożyczki w jednej racie płatnej w dniu przypadającym w terminie dwunastu miesięcy od dnia jej wypłaty. Pożyczka została udzielona w celu zasilenia kapitału obrotowego Spółki. W dniu 12 marca 2019 roku Spółka podpisała aneks, zgodnie z którym został wydłużony termin spłaty pożyczki o 1 rok (Nota 24).

W dniu 17 maja 2018 roku spółka Ferrum S.A. zawarła umowę pożyczki w łącznej kwocie 59,5 mln zł, która została wypłacona w dwóch transzach ( Transza 1 obejmująca kwotę 30 mln zł, a Transza 2 kwotę 29,5 mln zł. Spółka zobowiązała się do spłaty pożyczki w jednej racie płatnej w terminie dwóch lat od wypłaty Transzy 2. Pożyczka została udzielona w celach związanych z bieżącą działalnością Spółki Dominującej, jak w szczególności regulowanie zobowiązań i zasilenie kapitału obrotowego.

### Nota 13 / Przychody ze sprzedaży /

Przychody ze sprzedaży	31.12.2018r.	31.12.2017 r.
Przychody ze sprzedaży produktów – rur,	270 058	198 989
Przychody ze sprzedaży konstrukcji spawanych	70 604	73 113
Przychody z pozostałej działalności	2 710	3 037
Przychody ze sprzedaży towarów i materiałów	9 799	30 618
<b>Razem przychody ze sprzedaży</b>	<b>353 171</b>	<b>305 757</b>

Sprzedaż produktów Grupy wyraźnie wzrasta w miesiącach od marca do października, osiągając w tym okresie najwyższy poziom, a maleje od listopada do lutego. Przyczyny sezonowości sprzedaży należy upatrywać w cyklu działalności odbiorców, którzy reprezentują segmenty rynku takie jak: budownictwo, ciepłownictwo, gazownictwo, wodno-kanalizacyjne. W przypadku gazownictwa oraz budownictwa wszelkie inwestycje, które wiążą się z instalacją rur są prowadzone w okresie od marca do października.

Dostawy rur dla ciepłownictwa realizowane są w okresie od marca do września, co spowodowane jest przerwą w okresie grzewczym i możliwością przeprowadzenia nowych inwestycji.

Przychody w segmencie rur ujmowane są w momencie spełnienia zobowiązania do wykonania świadczenia poprzez przekazanie przyrzczonego dobra lub usługi klientowi. Przekazanie składnika aktywów następuje w momencie, gdy klient uzyskuje kontrolę nad tym składnikiem aktywów.

W segmencie konstrukcji spawanych w przypadku kontraktów długoterminowych Grupa uznała, iż przenosi kontrolę nad dobrem lub usługą w miarę upływu czasu i tym samym spełnia zobowiązanie do wykonania świadczenia oraz ujmuje przychody w miarę upływu czasu ze względu na to, iż przy wykonaniu świadczenia przez Grupę nie powstaje składnik aktywów o alternatywnym zastosowaniu dla Grupy (MSSF 15.36), a Grupie przysługuje egzekwowne prawo do zapłaty za dotychczas wykonane świadczenie (MSSF 15.37). Przychody ujmowane są według zaawansowania kosztów w oparciu o budżet. Kontrakty trwają krócej niż 1 rok. Nie ma istotnego elementu finansowania. Z uwagi na fakt, iż są to prace konstrukcyjne zwroty nie występują. Do szacowania indywidualnej ceny sprzedaży stosuje się podejście opierające na oczekiwanych kosztach powiększonych o marżę (dla każdego zlecenia opracowany jest budżet kosztów), a zatem zastosowanie wyżej opisanej metody ujmowania przychodów pozwala na rzetelne ich zaprezentowanie zgodnie ze stopniem zaawansowania realizowanych zamówień/kontraktów.

### Nota 13 a / Przychody ze sprzedaży – struktura geograficzna /

Przychody ze sprzedaży	31.12.2018 r.	31.12.2017 r.
Przychody ze sprzedaży krajowej	247 150	224 487
Przychody ze sprzedaży eksportowej i dostaw Wewnątrzspółnotowych, w tym:		
- Niemcy	<b>106 021</b>	<b>81 270</b>
- Austria	35 324	29 401
- Finlandia	15 445	12 002
- Serbia	9 832	10 090
- Francja	15 961	-
- Czechy	7 489	9 876
- Słowacja	4 739	-
	4 567	-
<b>Razem przychody ze sprzedaży</b>	<b>353 171</b>	<b>305 757</b>

### Nota 14 / Koszty według rodzaju /

Koszty według rodzaju	31.12.2018 r.	31.12.2017 r.
Amortyzacja	13 335	13 087
Zużycie materiałów i energii	268 644	206 939
Usługi obce	21 295	26 745
Podatki i opłaty	5 964	6 925
Wynagrodzenia	32 001	28 034
Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	6 653	6 124
Pozostałe koszty rodzajowe	1 969	2 051
<b>Koszty według rodzaju, razem</b>	<b>349 861</b>	<b>289 905</b>
Zmiana stanu zapasów, produktów i rozliczeń międzyokresowych	8 982	-4 397
Koszt wytworzenia produktów na własne potrzeby jednostki	28	585
Koszty sprzedaży	4 340	5 442
Koszty ogólnego zarządu	19 448	20 492
Koszt własny sprzedanych produktów	<b>317 063</b>	<b>267 783</b>
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	10 012	30 656
<b>Koszt własny sprzedaży</b>	<b>327 075</b>	<b>298 439</b>

**Nota 15 / Pozostałe przychody operacyjne /**

<b>Pozostałe przychody operacyjne</b>	<b>31.12.2018 r.</b>	<b>31.12.2017 r.</b>
Zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	278	101
Rozliczenie dotacji na prace rozwojowe	470	470
Odszkodowania, reklamacje	140	569
Przychody z tyt. zapłaty not obciążeniowych	113	141
Odwrócenie odpisów aktualizujących należności	103	223
Rozwiązanie rezerwy na zobowiązania	1 314	-
Odwrócenie odpisu aktualizującego zapasy	1 451	-
Inne przychody operacyjne	128	166
<b>Pozostałe przychody operacyjne, razem</b>	<b>3 997</b>	<b>1 670</b>

**Nota 16 / Pozostałe koszty operacyjne /**

<b>Pozostałe koszty operacyjne</b>	<b>31.12.2018 r.</b>	<b>31.12.2017 r.</b>
Odpisy aktualizujące wartość należności handlowych	-	531
Odszkodowania, kary	187	86
Koszty sądowe i administracyjne	678	-
Odpis aktualizujący na zapasy	17	3 285
Aktualizacja wyceny nieruchomości inwestycyjnej	-	19 166
Rezerwy na przyszłe zobowiązania	-	3 601
Inne koszty operacyjne	5	110
<b>Pozostałe koszty operacyjne, razem</b>	<b>887</b>	<b>26 779</b>

**Nota 17 /Przychody i koszty finansowe /**

<b>Przychody finansowe</b>	<b>31.12.2018 r.</b>	<b>31.12.2017 r.</b>
Wynik na różnicach kursowych	-	2 105*
Przychody z tytułu odsetek od kontrahentów	104	54
Przychody z tyt. odsetek od pożyczki	-	668
Rozliczenie odpisów dot. odsetek	1 526	35
Rozwiązanie odpisu dot. spłaconej pożyczki	152	210
Umorzenie odsetek od zobowiązań	-	71
Pozostałe przychody	137	198
<b>Przychody finansowe razem</b>	<b>1 919</b>	<b>3 341</b>
<b>Koszty finansowe</b>		
Wynik na różnicach kursowych	740	169*
Odsetki, prowizje od kredytów bankowych	4 626	4 317
Odsetki od zobowiązań naliczane memoriałowo	190	1 526
Opłaty z tytułu factoringu	375	-
Odpis na niespłaconą pożyczkę i odsetki	-	-
Odsetki wobec kontrahentów	2 947	2 273
Odsetki od leasingu i umowy inwestycyjnej	2 264	208
Inne koszty finansowe	370	47
<b>Koszty finansowe razem</b>	<b>11 512</b>	<b>8 540</b>

\*Grupa dokonała zmiany prezentacji wyniku na różnicach kursowych, co spowodowało w sprawozdaniu na dzień 31 grudnia 2017 zmniejszenie przychodów operacyjnych o kwotę 2 073 tys. zł a zwiększenie

przychodów finansowych o kwotę 2 073 tys. zł oraz zmniejszenie kosztów operacyjnych o kwotę 169 tys. zł a zwiększenie kosztów finansowych o kwotę 169 tys. zł.

### Nota 18 /Odroczony podatek dochodowy /

Aktywa i zobowiązania z tytułu odroczonego podatku dochodowego kompensuje się ze sobą, jeżeli Grupa posiada możliwy do wyegzekwowania tytuł prawny do skompensowania bieżących aktywów i zobowiązań podatkowych i jeżeli odroczony podatek dochodowy podlega tym samym organom podatkowym. Grupa w sprawozdaniu finansowym wykazuje następujące kwoty:

	31.12.2018 r.	31.12.2017 r.
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	18 048	18 020
Zobowiązania z tytułu odroczonego podatku dochodowego	19 402	20 228
<b>Zobowiązania z tytułu podatku odroczonego -netto</b>	<b>1 354</b>	<b>2 208</b>

Zmiany stanu aktywów i zobowiązań z tytułu odroczonego podatku dochodowego w trakcie roku przedstawiają się w sposób następujący

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych	Zobowiązania nieuregulowane zgodnie z art.15b CIT	Wycena aktywów obrotowych i kontraktów długoterminowych	Strata podatkowa do rozliczenia	Pozostałe Zobowiązania	Razem
<b>Na dzień 1 stycznia 2017</b>	<b>1 101</b>	<b>7 229</b>	<b>3 047</b>	<b>4 833</b>	<b>484</b>	<b>16 694</b>
a) zwiększenia	137	-	3 708	5 130	873	9 848
b) zmniejszenia	103	7 229	1 163	-	27	8 522
<b>Na dzień 31 grudnia 2017</b>	<b>1 135</b>	<b>-</b>	<b>5 592</b>	<b>9 963</b>	<b>1 330</b>	<b>18 020</b>
<b>Na dzień 1 stycznia 2018</b>	<b>1 135</b>	<b>-</b>	<b>5 592</b>	<b>9 963</b>	<b>1 330</b>	<b>18 020</b>
a) zwiększenia	79	-	1 182	-	839	2 100
b) zmniejszenia	101	-	1 254	-	717	2 072
<b>Na dzień 31 grudnia 2017</b>	<b>1 113</b>	<b>-</b>	<b>5 520</b>	<b>9 963</b>	<b>1 452</b>	<b>18 048</b>

Zobowiązania z tytułu odroczonego podatku dochodowego	Rezerwa na różnicę pomiędzy amortyzacją podatkową a bilansową	Rezerwa na wycenioną nieruchomości inwestycyjną	Pozostałe- wycena aktywów obrotowych i kontraktów długoterminowych	Razem
<b>Na dzień 1 stycznia 2017</b>	<b>9 313</b>	<b>10 283</b>	<b>2 096</b>	<b>21 692</b>
a) zwiększenia	-	-	3 505	3 505
b) zmniejszenia	745	3 649	575	4 969
<b>Na dzień 31 grudnia 2017</b>	<b>8 568</b>	<b>6 634</b>	<b>5 026</b>	<b>20 228</b>
<b>Na dzień 1 stycznia 2018</b>	<b>8 568</b>	<b>6 634</b>	<b>5 026</b>	<b>20 228</b>
a) zwiększenia	-	-	665	665
b) zmniejszenia	573	-	918	1 491
<b>Na dzień 31 grudnia 2018</b>	<b>7 995</b>	<b>6 634</b>	<b>4 773</b>	<b>19 402</b>

### Nota 19 /Podatek dochodowy/

	31.12.2018 r.	31.12.2017 r.
Podatek bieżący	2 185	702
Podatek odroczony	-827	-2 769
	<b>1 358</b>	<b>-2 067</b>

Władze podatkowe mogą przeprowadzić kontrolę ksiąg rachunkowych i rozliczeń podatkowych w ciągu 5 lat od zakończenia roku, w którym złożono deklaracje podatkowe i obciążyć Grupę dodatkowym wymiarem podatku wraz z karami i odsetkami.

W opinii Zarządu nie istnieją okoliczności wskazujące na możliwości powstania istotnych zobowiązań z tego tytułu.

### Podatek dochodowy – uzgodnienie efektywnej stawki podatku

	Okres zakończony 31/12/2018	Okres zakończony 31/12/2017
	PLN	PLN
Zysk przed opodatkowaniem z działalności kontynuowanej	(4 175)	(48 924)
Koszt podatku dochodowego wg stawki 19% (2017: 19%)	(793)	(9 296)
Efekt podatkowy przychodów niebędących przychodami według przepisów podatkowych	(219)	(3 215)
Efekt podatkowy kosztów niestanowiących kosztów uzyskania przychodów (NKUP) według przepisów podatkowych	1 152	4 438
Efekt na koncesjach (ulgi na koszty badań i rozwoju lub podobne)	-	-
Efekt podatku zaksięgowanego w innych całkowitych dochodach	27	21
Efekt podatkowy strat podatkowych poniesionych w okresie	1 191	5 985
Pozostałe	-	-
	<b>1 358</b>	<b>(2 067)</b>
Koszt podatku dochodowego ujęty w wynik z działalności kontynuowanej	<b>1 358</b>	<b>(2 067)</b>

Stawka podatkowa zastosowana w powyższym uzgodnieniu na lata 2018 i 2017 wynosi 19% i wynika z przepisów o podatku dochodowym od osób prawnych.

Grupa w związku z ujęciem zysków i strat aktuarialnych od świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia w innych całkowitych dochodach w kwocie 144 tysięcy złotych ujęła również efekt podatkowy z wykazanej transakcji w wysokości 27 tysięcy złotych.

### Informacja w zakresie rozliczenia straty podatkowej 2013-2018

Rok	Kwota straty	Wykorzystanie
2013	11 538	2014-2018
2014	852	-
2015	1 004	-
2016	26 553	2017-2021
2017	59 649	2018-2022
2018	8 541	2019-2023
<b>Razem</b>	<b>108 137</b>	

Obowiązujące w Polsce przepisy podatkowe podlegają częstym zmianom, powodując istotne różnice w ich interpretacji i istotne wątpliwości w ich stosowaniu. Organy podatkowe posiadają instrumenty kontroli umożliwiające im weryfikację podstaw opodatkowania (większości przypadków w okresie poprzednich 5 lat obrotowych), oraz nakładanie kar i grzywien. Od 15 lipca 2016 roku Ordynacja Podatkowa uwzględniła także postanowienia Ogólnej Klauzuli Zapobiegającej Nadużyciom (GAAR), która ma zapobiegać powstawaniu i wykorzystaniu sztucznych struktur prawnych tworzonych w celu uniknięcia



opodatkowania. Klauzulę GAAR należy stosować tak w odniesieniu do transakcji dokonanych po jej wejściu w życie, jak i do transakcji, które zostały przeprowadzone przed wejściem w życie klauzuli GAAR, ale dla których po dacie wejścia klauzuli w życie korzyści były lub są nadal osiągane. W konsekwencji ustalenie zobowiązań podatkowych może wymagać istotnego osądu, w tym dotyczącego transakcji już zaistniałych, a kwoty obciążeń podatkowych prezentowane i ujawniane w sprawozdaniach finansowych mogą się zmienić w przyszłości w wyniku kontroli organów podatkowych.

## Nota 20 /Zysk/strata na jedną akcję/

### Podstawowy zysk/strata na akcję

Podstawowy zysk/strata na jedną akcję wylicza się jako iloraz zysku/straty przypadającego/ej na akcjonariuszy jednostki dominującej oraz średniej ważonej liczby akcji zwykłych w ciągu roku.

	31.12.2018 r.	31.12.2017 r.
Zysk/strata	-5 533	-46 857
Średnia ważona liczba akcji zwykłych	51 830 480	23 156 866
<b>Podstawowy zysk (strata) na jedną akcję w PLN</b>	<b>-0,11</b>	<b>-2,02</b>

### Rozwodniony zysk na akcję

Rozwodniony zysk na akcję wylicza się, korygując średnią ważoną liczbę akcji zwykłych w taki sposób, jak gdyby nastąpiła zmiana na potencjalne akcje zwykłe powodując rozwodnienie. Grupa nie posiada instrumentów powodujących rozwodnienie potencjalnych akcji zwykłych, w związku z powyższym rozwodniony zysk na akcję jest równy wskaźnikowi podstawowemu zysk na akcję.

W dniu 27 lutego 2018 roku zostało zarejestrowane w KRS podwyższeniu kapitału zakładowego z kwoty 75 838 648,68 zł do kwoty 178 946 488,65 zł o kwotę 103 107 839,97 zł w wyniku konwersji łącznie 33 368 233 akcji serii F objętych przez wierzycieli Spółki zgodnie z zatwierdzonym układem.

Podwyższenie kapitału miało wpływ na zmianę średnioważonej liczby akcji w okresie zakończonym 31.12.2018 r.

W dniu 23 lipca 2018 roku Spółka dokonała sprzedaży 1 386 386 akcji własnych. Transakcja sprzedaży również wpłynęła na zmianę średnioważonej liczby akcji.

## Nota 21 /Nota objaśniająca do rachunku przepływów pieniężnych/

	31.12.2018 r.	31.12.2017 r.
<b>Środki pieniężne w kasie</b>	23	39
<b>Środki pieniężne na rachunku bankowym</b>	15 353	5 632
Razem środki pieniężne	15 376	5 671

	31.12.2018 r.	31.12.2017 r.
Odsetki i udziały w zyskach	4 549	3 365
Odsetki od kredytów i prowizje	533	208
Razem	5 082	3 573

	31.12.2018 r.	31.12.2017 r.
Zmiana stanu zapasów	37 749	47 694
Stan zapasów na początek roku	-61 017	-37 749
Razem	-23 268	9 945

Grupa Kapitałowa "FERRUM" S.A.  
Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres 12 miesięcy kończący się 31 grudnia 2018 roku  
(w tysiącach złotych, o ile nie zaznaczono inaczej)

Zmiana stanu zobowiązań	31.12.2018 r.	31.12.2017 r.
Bilansowa zmiana stanu zobowiązań	-96 950	-19 659
Korekty bilansowej zmiany z tyt:		
Zaciągnięte kredyty, pożyczki	-57 854	-
Spłata kredytów, pożyczek	126 799	25 774
Zobowiązania z tyt. środków trwałych i umowy inwestycyjnej	19 511	151
Zobowiązania z tyt. instrumentów pochodnych	-	-
Zmiana stanu zobowiązań wykazana w przepływach pieniężnych	-8 494	6 266

Zmiana stanu należności	31.12.2018 r.	31.12.2017 r.
Bilansowa zmiana stanu należności	-22 267	-26 371
Korekty bilansowej zmiany z tyt:		
Spłaty pożyczek	-153	-1 810
Przeniesienie do części inwestycyjnej	-	675
Inne zmiany	971	-28
Zmiana stanu należności wykazana w przepływach pieniężnych	-21 449	-27 534

#### **Nota 22 /Aktywa i zobowiązania warunkowe/**

Grupa Ferrum S.A według stanu na 31.12.2018r. posiada zobowiązania warunkowe na kwotę 3 280 tys. zł i 1 051 tys. EUR wobec Alior Bank S.A., BGŻ BNP Paribas S.A. oraz Towarzystwa Ubezpieczeń i Reasekuracji WARTA S.A. i Sopockiego Towarzystwa Ubezpieczeń ERGO HESTIA S.A. z tytułu otrzymanych gwarancji dla odbiorców na właściwe usunięcie wad i usterek dobrego wykonania oraz zwrotu zaliczki.

Podmiot dominujący oraz ZKS Ferrum S.A. zawarły umowę inwestycyjną, która określa zasady współpracy przy realizacji projektu inwestycyjnego polegającego na zakupie i uruchomieniu linii do produkcji rur spiralnie spawanych.

#### **Nota 23 /Informacje o znaczących zdarzeniach jakie wystąpiły po dniu kończącym okres sprawozdawczy nie uwzględnionych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz rachunku zysków i strat/**

W Grupie po dacie zamknięcia bilansu nie miały miejsca zdarzenia gospodarcze, które powinny być ujęte w sprawozdaniu, a nie zostały ujęte.

- w dniu 21 stycznia 2019 roku Raportem 2/2019 Spółka poinformowała o zawarciu z bankiem Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A. umowę kredytu odnawialnego na podstawie której Bank udzielił Spółce kredytu obrotowego odnawialnego w łącznej wysokości 61 mln zł, na który składa się Transza A w kwocie 43 mln zł oraz Transza B w kwocie 18 mln zł.

Kredyt zostanie przeznaczony na sfinansowanie bieżących zobowiązań Spółki.

- w dniu 28 stycznia 2019 roku Raportem 4/2019 Spółka poinformowała, że w ramach realizacji wielostronnej umowy inwestycyjnej Strony Umowy tj. Spółka, Rockford Sp. z o.o. oraz Fundusz Inwestycji Polskich Przedsiębiorstw Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Aktywów Niepublicznych zawarły pakiet dokumentów określających zasady nabycia przez Spółkę Linii BENDER.

Zgodnie z Umową Fundusz udzielił Spółce oprocentowanej na warunkach rynkowych pożyczki pieniężnej w kwocie 27,5 mln zł, w celu nabycia przez Spółkę udziałów Rockford z terminem spłaty przypadającym w dniu 18 maja 2020r.

Zgodnie z zapisami Umowy Ferrum S.A. udzieliło Rockford pożyczki oprocentowanej na warunkach rynkowych w kwocie 21,6 mln zł, w celu spłaty zobowiązań Rockford względem Funduszu z terminem spłaty przypadającym w dniu 18 maja 2020 r.

Zgodnie z porozumieniem, Fundusz wykonał przysługujące mu na podstawie Umowy Inwestycyjnej Prawo Put, które polegało na opcji żądania przez Fundusz odkupienia udziałów Rockford lub samej Linii BENDER, a strony potwierdziły, że w dniu 28 stycznia 2019 roku prawo własności udziałów Rockford w wykonaniu Prawa Put przechodzi na Spółkę za cenę sprzedaży udziałów w Spółce Rockford Sp. z o.o w kwocie 5,9 mln zł.

- w dniu 12 marca 2019 roku Raportem 8/2019 Spółka poinformowała o podpisaniu Aneksu, zgodnie z którym został wydłużony termin spłaty pożyczki w kwocie 10,2 mln zł do 28 lutego 2020 roku oraz zostały ustalone spłaty zadłużenia z tytułu odsetek.

## Nota 24 / Transakcje z jednostkami powiązаныmi /

### DANE ZA ROK 2017

#### a) Saldo rozrachunków

Nazwa spółki	Należności	Zobowiązania
BSK RETURN S.A. (znaczący inwestor)	234	-
Grupa ArcelorMittal	3 448	32
Huta Zabrze	-	-
Razem	3 682	32

#### b) Przychody z wzajemnych transakcji

Nazwa spółki	Produkty i usługi	Towary i materiały	Pozostałe przychody
BSK RETURN S.A. (znaczący inwestor)	-	3 394	-
Grupa ArcelorMittal	8 947	734	-
Huta Zabrze	4 268	-	-
Razem	13 215	4 128	-

#### c) Koszty wzajemnych transakcji

Nazwa spółki	Produkty i usługi	Towary i materiały	Pozostałe koszty
BSK RETURN S.A. (znaczący inwestor)	-	7 172	-
Grupa ArcelorMittal	-	39 232	-
Huta Zabrze	-	703	-
Razem	-	47 107	-

W roku 2017 wystąpiły transakcje z podmiotami powiązаныmi w tym z BSK Return S.A., Grupa ArcelorMittal oraz Hutą Zabrze były to jednak transakcje o charakterze rynkowym, których charakter i warunki wynikają z bieżącej działalności operacyjnej.

### DANE ZA ROK 2018

#### a) Saldo rozrachunków

Nazwa spółki	Należności	Zobowiązania
ROCKFORD Sp. z o.o.	62	5 123
Razem	62	5 123

b) Saldo pozostałych rozrachunków – pożyczki otrzymane

Nazwa spółki	Należności	Zobowiązania
WATCHET Sp. z o.o.		
- pożyczka	-	69 700
- odsetki	-	3 798
Razem	-	73 498

Grupa i spółka FERRUM S.A. wykazuje zobowiązanie finansowe wobec Rockford Sp. z o.o. w kwocie 22 904 z tytułu ujęcia na bazie umowy inwestycyjnej oraz z uwagi na rozpoczęcie użytkowania Linii Bender i nieodwołanego zobowiązania do zakupu bądź leasingu linii.

c) Przychody z wzajemnych transakcji

Nazwa spółki	Produkty i usługi	Towary i materiały	Pozostałe przychody
ROCKFORD Sp. z o.o.	695	-	-
Razem	695	-	-

d) Koszty wzajemnych transakcji

Nazwa spółki	Produkty i usługi	Towary i materiały	Pozostałe koszty
ROCKFORD Sp. z o.o.	5 200	-	-
Razem	5 200	-	-

W roku 2018 wystąpiły transakcje z podmiotami powiązаныmi w tym : Rockford Sp. z o.o., były to jednak transakcje o charakterze rynkowym, których charakter i warunki wynikają z bieżącej działalności operacyjnej prowadzonej przez te spółki.

W okresie od stycznia do lutego 2018 wystąpiły również transakcje z Grupą ArcelorMittal. Wartość zakupów wyniosła 6 078 tys. zł, a sprzedaży 731 tys. zł.

**Nota 25 /Dane dotyczące wynagrodzenia i pożyczki dla członków Zarządu i Rady Nadzorczej/**

Wynagrodzenie brutto Zarządu Spółki za 2017r. wyniosło 972,9 tysięcy złotych, w tym:

- Krzysztof Kasprzycki - Prezes Zarządu wynagrodzenie w kwocie brutto 216,0 tys. zł
- Grzegorz Kowalik - Wiceprezes Zarządu wynagrodzenie w kwocie brutto 252,4 tys. zł\*
- Włodzimierz Kasztalski - Wiceprezes Zarządu wynagrodzenie w kwocie brutto 286,3 tys. zł
- Konrad Mitterski - Prezes Zarządu wynagrodzenie w kwocie brutto 218,2 tys. zł\*\*

\* w Zarządzie od dnia 24.04.2017 r.

\*\*w Zarządzie do dnia 16.03.2017 r.

Wynagrodzenie członków Rady Nadzorczej za 2017 r. wyniosło 392,8 tysiące złotych, w tym:

- Tomasz Ślęzak - wynagrodzenie w kwocie 63,4 tys. zł;
- Martyna Goncerz-Dachowska - wynagrodzenie w kwocie 72,0 tys. zł;
- Sławomir Bajor - wynagrodzenie w kwocie 55,3 tys. zł;
- Marcin Mosz - wynagrodzenie w kwocie 55,3 tys. zł;
- Tomasz Plaskura - wynagrodzenie w kwocie 55,3 tys. zł;
- Mariusz Mirosławski - wynagrodzenie w kwocie 55,3 tys. zł;
- Andrzej Kasperek - wynagrodzenie w kwocie 27,6 tys. zł(od 30.06.2017r.);
- Bogusław Leśnodorski - wynagrodzenie w kwocie 8,6 tys. zł(do 08.03.2017r.);

Wynagrodzenie brutto Zarządu Spółki za 2018r. wyniosło 654,1 tysięcy złotych, w tym:

- Krzysztof Kasprzycki - Prezes Zarządu wynagrodzenie w kwocie brutto 216,0 tys. zł
- Honorata Szlachetka - Wiceprezes Zarządu wynagrodzenie w kwocie brutto 143,7 tys. zł\*
- Łukasz Warczyk - Wiceprezes Zarządu wynagrodzenie w kwocie brutto 31,2 tys. zł\*\*
- Grzegorz Kowalik - Wiceprezes Zarządu wynagrodzenie w kwocie brutto 81,6 tys. zł\*\*\*
- Włodzimierz Kasztalski - Wiceprezes Zarządu wynagrodzenie w kwocie brutto 181,6 tys. zł\*\*\*\*

- \* w Zarządzie od 07.2018 r.
- \*\*w Zarządzie od 12.2018 r.
- \*\*\*w Zarządzie do 03.2018 r.
- \*\*\*\*w Zarządzie do 07.2018 r.

Wynagrodzenie członków Rady Nadzorczej za 2018 r. wyniosło 379,6 tysiące złotych, w tym:

- Tomasz Ślęzak	- wynagrodzenie w kwocie 41,2 tys. zł (do 06.2018r.);
- Martyna Goncerz-Dachowska	- wynagrodzenie w kwocie 40,7 tys. zł (do 06.2018r.);
- Sławomir Bajor	- wynagrodzenie w kwocie 32,4 tys. zł (do 06.2018r.);
- Marcin Mosz	- wynagrodzenie w kwocie 32,4 tys. zł (do 06.2018r.);
- Tomasz Plaskura	- wynagrodzenie w kwocie 32,4 tys. zł (do 06.2018r.);
- Mariusz Mirosławski	- wynagrodzenie w kwocie 32,4 tys. zł (do 06.2018r.);
- Andrzej Kasperek	- wynagrodzenie w kwocie 64,3 tys. zł;
- Marek Warzecha	- wynagrodzenie w kwocie 40,4 tys. zł (od 06.2018r.);
- Andrzej Szumański	- wynagrodzenie w kwocie 31,7 tys. zł (od 06.2018r.);
- Krzysztof Wilgus	- wynagrodzenie w kwocie 31,7 tys. zł (od 06.2018r.);

W analizowanym okresie nie udzielono pożyczki żadnemu członkowi Zarządu i Rady Nadzorczej.

#### **Nota 26 / Informacja o umowach zawartych z podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych /**

W dniu 30 lipca 2018 roku Grupa podpisała z Deloitte Audyt Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka Komandytowa z siedzibą w Warszawie umowę o przeprowadzenie przeglądu i badania sprawozdań finansowych jednostkowych i skonsolidowanych za okres od 1 stycznia 2018 do 30 czerwca 2018 oraz od 1 stycznia 2018 do 31 grudnia 2018. Łączna wartość wynagrodzenia za usługi określone ww. umową wyniesie 129 tysięcy złotych.

#### **Nota 27 / Zatwierdzenie sprawozdania finansowego/**

Zarząd "FERRUM" S.A. oświadcza, że z dniem 25 kwietnia 2019 r. zatwierdza niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 r.

#### **Nota 28 / Działalność zaniechana/**

W okresie sprawozdawczym nie wystąpiła działalność zaniechana.

#### **Nota 29 / Informacje dotyczące segmentów działalności/**

Zarząd analizuje segmenty poprzez pryzmat poszczególnych jednostek na podstawie sprawozdawczości finansowej. Wyróżnione zostały 3 segmenty:

- segment rur – produkty oferowane przez "FERRUM" S.A.
- segment konstrukcji stalowych – produkty oferowane przez ZKS Ferrum S.A.
- pozostałe segmenty

Segmenty sprawozdawcze zostały zanalizowane na poziomie zysku brutto ze sprzedaży.

Informacja dotycząca klientów generujących znaczące przychody została opisana w punkcie 8c sprawozdania.

Grupa Kapitałowa "FERRUM" S.A.  
Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres 12 miesięcy kończący się 31 grudnia 2018 roku  
(w tysiącach złotych, o ile nie zaznaczono inaczej)

<b>Segmenty branżowe Grupy 31.12.2017</b>	<b>Segment rur</b>	<b>Segment konstrukcji spawanych</b>	<b>Pozostałe segmenty</b>	<b>Wartość skonsolidowana</b>
Sprzedaż ogółem, w tym:	229 095	73 266	3 396	305 757
- sprzedaż na zewnątrz grupy	229 095	73 266	3 396	305 757
Zysk z działalności operacyjnej	-47 496	3 465	306	-43 725
Wynik przed opodatkowaniem	-52 453	3 221	308	-48 924
Amortyzacja	10 089	2 998	-	13 087
Aktywa segmentu	166 427	80 656	10 651	257 734
Zobowiązania segmentu	214 861	40 650	666	256 177

<b>Segmenty branżowe Grupy 31.12.2018</b>	<b>Segment rur</b>	<b>Segment konstrukcji spawanych</b>	<b>Pozostałe segmenty</b>	<b>Wartość skonsolidowana</b>
Sprzedaż ogółem, w tym:	269 588	73 063	10 520	353 171
- sprzedaż na zewnątrz grupy	269 588	73 063	10 520	353 171
- sprzedaż wewnątrz grupy				-
Zysk z działalności operacyjnej	-6 212	10 798	832	5 418
Wynik przed opodatkowaniem	-14 682	9 676	831	-4 175
Amortyzacja	10 296	3 039	-	13 335
Aktywa segmentu	245 377	79 871	1 929	327 177
Zobowiązania segmentu	161 704	36 690	21	198 415

**PODPISY WSZYSTKICH CZŁONKÓW ZARZĄDU**

Data	Imię i Nazwisko	Stanowisko/Funkcja	Podpis
2019-04-25	Krzysztof Kasprzycki	Prezes Zarządu, Dyrektor Zakładu	
2019-04-25	Honorata Szlachetka	Wiceprezes Zarządu Dyrektor ds. Finansowych	
2019-04-25	Łukasz Warczyk	Wiceprezes Zarządu Dyrektor ds. Handlu	

**PODPIS OSOBY, KTÓREJ POWIERZONO PROWADZENIE KSIĄG RACHUNKOWYCH**

Data	Imię i Nazwisko	Stanowisko/Funkcja	Podpis
2019-04-25	Barbara Sterkowicz	Z-ca Głównego Księgowego	